

รายงานการศึกษาเรื่อง

การยกระดับและเพิ่มรายได้ภาคเกษตร

สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์

พฤศจิกายน 2566

สารบัญ

	หน้า
1. นโยบายภาครัฐที่เกี่ยวกับภาคการเกษตร	2
2. ความสำคัญและสถานการณ์การผลิตสินค้าเกษตร	4
2.1 สถานการณ์แรงงานของไทย	4
2.2 การลงทุนในภาคเกษตร	4
2.3 การใช้พื้นที่ทำการเกษตรและพื้นที่ชลประทาน	5
2.4 ต้นทุนปัจจัยการผลิต	5
2.5 จำนวนครัวเรือนเกษตรกร	6
2.6 สถานการณ์เศรษฐกิจครัวเรือนเกษตรกร	6
2.7 ปริมาณการผลิตสินค้าเกษตรสำคัญ	7
3. สถานการณ์การค้าสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร	9
3.1 สถานการณ์การค้าสินค้าเกษตรในประเทศ	9
3.2 สถานการณ์การค้าระหว่างประเทศ	10
3.3 การนำเข้าสินค้าเกษตรและอาหารของโลก	13
4. ปัญหา อุปสรรค และความท้าทายด้านการค้าของภาคการเกษตร	14
5. กรณีศึกษานโยบายภาคการเกษตรของต่างประเทศ	16
6. ข้อเสนอแนะทางการเพิ่มรายได้ของภาคการเกษตร	28
ภาคผนวก	34

1. นโยบายภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตร

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561 – 2580

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561 – 2580 ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันมีเป้าหมายพัฒนาระดับศักยภาพของประเทศ ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับภาคเกษตรโดยตรงคือ “การเกษตรสร้างมูลค่า” ให้ความสำคัญกับการเพิ่มผลิตภาพการผลิตทั้งเชิงปริมาณและมูลค่า และความหลากหลายของสินค้าเกษตร ประกอบด้วย (1) เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น (2) เกษตรปลอดภัย (3) เกษตรชีวภาพ (4) เกษตรแปรรูป และ (5) เกษตรอัจฉริยะ

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566 – 2580)

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566 – 2580) ประเด็น (03) การเกษตร ประกอบด้วย 6 แผนย่อย ได้แก่ (1) เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น (2) เกษตรปลอดภัย (3) เกษตรชีวภาพ (4) เกษตรแปรรูป (5) เกษตรอัจฉริยะ และ (6) การพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566 – 2570

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566 – 2570 หมายความว่า 1 “ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง” ประกอบด้วย 3 เป้าหมาย (1) มูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปสูงขึ้น (2) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบบริหารจัดการ เพื่อคุณภาพ ความมั่นคงทางอาหาร และความยั่งยืนของภาคเกษตร และ (3) การเพิ่มศักยภาพและบทบาทของผู้ประกอบการเกษตรในฐานะหุ้นส่วนเศรษฐกิจของห่วงโซ่อุปทานที่ได้รับส่วนแบ่งประโยชน์อย่างเหมาะสมและเป็นธรรม

โมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2564 – 2570

คณะรัฐมนตรีเห็นชอบให้การขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว (Bio-Circular-Green Economy Model) หรือ โมเดลเศรษฐกิจ BCG สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นวาระแห่งชาติ และให้หน่วยงานภาครัฐดำเนินแผนงานหรือโครงการให้สอดคล้องกับ “ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2564 – 2569” โดยมี “การเกษตรและอาหาร” เป็นหนึ่งในสาขายุทธศาสตร์ภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG เปลี่ยนจากการผลิตมากแต่สร้างรายได้น้อย ไปสู่การผลิตสินค้าพรีเมียม ที่ผลิตน้อยแต่สร้างรายได้มาก ใช้เทคโนโลยี เช่น IoT เพิ่มประสิทธิภาพ ลดต้นทุน และเพิ่มความหลากหลายของสินค้าเกษตรเศรษฐกิจ เพื่อปรับโครงสร้างรายได้ภาคเกษตร

แผนปฏิบัติการด้านการเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2566 – 2570

แผนปฏิบัติการด้านการเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2566 – 2570 โดย สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เป็นแผนพัฒนาประเทศรายสาขาเกษตร วิสัยทัศน์ คือ “เกษตรไทยสู่เกษตรมูลค่าสูง เกษตรกรมีความมั่นคงในการประกอบอาชีพ ภาคเกษตร เติบโตอย่างยั่งยืน” มีเป้าหมาย 5 ข้อ ได้แก่ (1) ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาเกษตรและเกษตรแปรรูปเพิ่มขึ้น (2) ดัชนีความผาสุกของเกษตรกรเพิ่มขึ้น (3) รายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนเกษตรกรเพิ่มขึ้น (4) ทรัพยากรการเกษตรได้รับการอนุรักษ์ พื้นฟู และใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า และ (5) ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของภาคเกษตรลดลง

แผนปฏิบัติการด้านการเกษตรฯ มีประเด็นการพัฒนา 4 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นการพัฒนาที่ 1 การยกระดับศักยภาพเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรสู่ผู้ประกอบการธุรกิจสมัยใหม่ ประเด็นการพัฒนาที่ 2 ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง ประเด็นการพัฒนาที่ 3 เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรทางการเกษตร และประเด็นการพัฒนาที่ 4 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการเกษตร

แผนปฏิบัติราชการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) ของกระทรวงพาณิชย์

แผนปฏิบัติราชการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) ของกระทรวงพาณิชย์ กำหนดวิสัยทัศน์ คือ “เป็นองค์กรหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจการค้าด้วยการตลาด 5.0 ภายในปี 2570” ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตรโดยตรง คือ ประเด็นที่ 1 พัฒนาศักยภาพทางการค้าของเกษตรกรและผู้ประกอบการ โดยมีเป้าหมาย ให้เกษตรกรและผู้ประกอบการในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น/มูลค่าการค้าเพิ่มขึ้น

2. ความสำคัญและสถานการณ์การผลิตสินค้าเกษตร

ปี 2565 ไทยมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) 17,370.24 พันล้านบาท เป็น GDP ภาคเกษตร 1,531.12 พันล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนเพียงร้อยละ 8.81 ของ GDP รวมของประเทศ ขณะที่ GDP ภาคอุตสาหกรรมและบริการ มีสัดส่วนร้อยละ 32.48 และ 58.71 ตามลำดับ (ตารางผนวกที่ 1)

2.1 สถานการณ์แรงงานของไทย

ผลสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ปี 2566 ประเทศไทยมีประชากรวัยแรงงานหรือแรงงานอายุ 15 ปีขึ้นไป 58.59 ล้านคน เป็นผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงานและมีงานทำ 39.68 ล้านคน โดยเป็นแรงงานภาคเกษตร 11.63 ล้านคน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 29.31 ของจำนวนแรงงานทั้งหมด (ขณะที่ภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการ มีแรงงานคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 22.18 และ 48.49 ของแรงงานทั้งหมด) (ตารางผนวกที่ 2)

ในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา (ปี 2564 – 2566) แรงงานภาคการเกษตรมีแนวโน้มลดลง จากในปี 2564 มีจำนวน 12.68 ล้านคน หรือร้อยละ 33.63 ของจำนวนแรงงานทั้งหมด เหลือ 11.63 ล้านคน หรือร้อยละ 29.31 ของจำนวนแรงงานทั้งหมด ในปี 2566 ขณะที่ ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ มีจำนวนแรงงานเพิ่มขึ้น (ตารางผนวกที่ 2)

ข้อมูลจากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร รายงานว่า ปีการเพาะปลูก 2561/2562 เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 58.46 ปี สูงขึ้นจากปี 2560/2561 ที่มีอายุเฉลี่ย 58.09 ปี ซึ่งการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรสู่สังคมสูงวัย อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพแรงงานและประสิทธิภาพการผลิต

2.2 การลงทุนในภาคเกษตร

การส่งเสริมการลงทุน ปี 2565 (ไทยและต่างชาติ)

การขอรับการส่งเสริมการลงทุน มีจำนวน 2,119 โครงการ มูลค่าเงินลงทุน 664.64 พันล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 38.8 เป็นการขอรับการส่งเสริมในหมวดเกษตรและผลิตผลจากการเกษตร 309 โครงการ มูลค่าเงินลงทุน 82.23 พันล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 84.7 (ตารางผนวกที่ 3)

การอนุมัติให้การส่งเสริมการลงทุน มีจำนวน 1,554 โครงการ มูลค่าเงินลงทุน 618.62 พันล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 20.9 เป็นการอนุมัติในหมวดเกษตรฯ 206 โครงการ มูลค่าเงินลงทุน 58.70 พันล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 8.0 (ตารางผนวกที่ 3)

การออกบัตรส่งเสริมการลงทุน มีจำนวน 1,490 โครงการ มูลค่าเงินลงทุน 489.09 พันล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 21.3 เป็นการออกบัตรส่งเสริมในหมวดเกษตรฯ 184 โครงการ มูลค่าเงินลงทุน 58.19 พันล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 33.4 (ตารางผนวกที่ 3)

การลงทุนจากต่างชาติ ปี 2565

การขอรับการส่งเสริมการลงทุนของต่างชาติ มีจำนวน 1,070 โครงการ มูลค่าเงินลงทุน 433.97 พันล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 36.3 เป็นการขอรับการส่งเสริมในหมวดเกษตรฯ 92 โครงการ มูลค่าเงินลงทุน 29.99 พันล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 15.9 (ตารางผนวกที่ 4)

การอนุมัติให้การส่งเสริมการลงทุนของต่างชาติ มีจำนวน 802 โครงการ มูลค่าเงินลงทุน 320.45 พันล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 14.2 เป็นการอนุมัติในหมวดเกษตรฯ 66 โครงการ มูลค่าเงินลงทุน 24.95 พันล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.4 คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 7.8 ของเงินลงทุนทั้งหมด (ตารางผนวกที่ 4)

2.3 การใช้พื้นที่ทำการเกษตรและพื้นที่ชลประทาน

ปี 2564 ประเทศไทยมีพื้นที่ทำการเกษตร 149.75 ล้านไร่ เป็นสัดส่วนร้อยละ 46.69 ของพื้นที่ทั้งประเทศ (320.7 ล้านไร่) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีพื้นที่ทำการเกษตรสูงสุด รองลงมา คือ ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ ตามลำดับ ทั้งนี้ มีพื้นที่ทำการเกษตรที่มีระบบชลประทาน 34.88 ล้านไร่ คิดเป็นสัดส่วนเพียงร้อยละ 23.29 ของพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด

การใช้ประโยชน์ที่ดิน ส่วนใหญ่ใช้สำหรับทำนามากที่สุด 65.41 ล้านไร่ (ร้อยละ 43.68 ของพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด) รองลงมา คือ สวนผลไม้และไม้ยืนต้น 39.38 ล้านไร่ (ร้อยละ 26.30) และพืชไร่ 30.89 ล้านไร่ (ร้อยละ 20.63) ทั้งนี้ ในช่วง 3 ปี ที่ดินทำนามาลดลง แต่ที่ดินทำสวนไม้ผลเพิ่มขึ้น (ตารางผนวกที่ 5)

2.4 ต้นทุนปัจจัยการผลิต

ต้นทุนปัจจัยการผลิต ในช่วง 3 ปี (ปี 2563 - 2565) มีอัตราเติบโตเฉลี่ยเพิ่มขึ้นถึง ร้อยละ 29.63 ต่อปี โดยกลุ่มปุ๋ยเคมี มีอัตราเติบโตเฉลี่ยสูงสุด ร้อยละ 49.23 รองลงมา คือ เมล็ดพันธุ์นำเข้า สารกำจัดวัชพืช และสารป้องกันและกำจัดโรคพืช ร้อยละ 27.53 11.41 และ 6.88 ตามลำดับ

ปี 2565 มูลค่าการนำเข้าปุ๋ยเคมีสูงถึง 103,205 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 47.22 เมื่อเทียบกับปี 2564 เป็นผลจากปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัสเซียและยูเครน ส่งผลให้ราคาปุ๋ยเคมีทั่วโลกปรับตัวสูงขึ้น (ตารางผนวกที่ 6)

2.5 จำนวนครัวเรือนเกษตรกร

ปี 2565 ไทยมีจำนวนเกษตรกร 9,202,664 ราย มีเกษตรกรที่ปลูกพืชเป็นหลัก 4,472,852 ราย เลี้ยงสัตว์ 824,799 ราย และเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ 49,457 ราย และมีเกษตรกรที่ทำการเกษตรแบบผสมผสาน หรือไร่นาสวนผสม (3,855,556 ราย) มากถึงร้อยละ 41.9 ของจำนวนเกษตรกรทั้งหมด เนื่องจากต้องการลดความเสี่ยงจากการทำเกษตรเชิงเดี่ยว (ตารางผนวกที่ 7)

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีครัวเรือนเกษตรกรมากที่สุด มีสัดส่วนถึงร้อยละ 48.05 ของจำนวนครัวเรือนเกษตรกรทั้งประเทศ เนื่องจากมีพื้นที่ขนาดใหญ่ เหมาะกับการทำการเกษตรประเภทพืชไร่ นา รองลงมา คือ ภาคเหนือ ภาคใต้ และภาคกลาง มีสัดส่วนร้อยละ 22.35 15.65 และ 13.95 ของจำนวนครัวเรือนเกษตรกรทั้งประเทศ ตามลำดับ (ตารางผนวกที่ 8)

2.6 สถานการณ์เศรษฐกิจครัวเรือนเกษตรกร

สถานการณ์เศรษฐกิจครัวเรือนเกษตรกร ในช่วงปี 2563 – 2565 พบว่ารายได้ของครัวเรือนเกษตรกรขยายตัว แต่รายจ่ายขยายตัวสูงกว่า เงินสดหดตัว และหนี้สินขยายตัว สรุปดังนี้ (ตารางผนวกที่ 9)

- รายได้ทางการเกษตร ขยายตัวเฉลี่ย ร้อยละ 5.77 ต่อปี โดยสาขาพืชขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 10.67 ต่อปี สาขาสัตว์ (ปศุสัตว์ และประมง) หดตัวเฉลี่ยร้อยละ -9.16 ต่อปี ปัจจัยที่ส่งผลต่อการขยายตัวของรายได้ทางการเกษตร คือ รายได้จาก การปลูกพืช เนื่องจากในช่วงปีที่ผ่านมา สินค้าพืชสำคัญ อาทิ ข้าว มันสำปะหลัง ไร่ยาง อ้อย ไร่ยาง ยางพารา ปาล์ม น้ำมัน และไม้ผลหลายชนิด มีปริมาณผลผลิตและราคาเพิ่มขึ้น ประกอบกับครัวเรือนเกษตรกร มีการแปรรูปผลผลิตและจำหน่ายผลพลอยได้จากการผลิตเพิ่มขึ้น และความต้องการอาหารเพิ่มขึ้นหลังจากวิกฤตโควิด-19 ที่ประชาชนกลับมาดำเนินชีวิตตามปกติ มีการพบปะสังสรรค์และเข้าสังคมมากขึ้น
- รายจ่ายทางการเกษตร ขยายตัวเฉลี่ย ร้อยละ 9.60 ต่อปี โดยสาขาพืชขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 21.09 ต่อปี สาขาสัตว์ (ปศุสัตว์และประมง) หดตัวเฉลี่ยร้อยละ -14.77 ต่อปี ทั้งนี้ราคาและปริมาณการใช้ปัจจัยการผลิตที่เพิ่มขึ้น (เช่น ปุ๋ยเคมี สารควบคุมและกำจัดศัตรูพืชและวัชพืช เมล็ดพันธุ์ และน้ำมันเชื้อเพลิง เป็นต้น) เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการขยายตัวของรายจ่าย
- รายได้ของครัวเรือนเกษตรกร (รายได้ทางการเกษตร+รายได้นอกการเกษตร) ขยายตัวร้อยละ 3.75 ต่อปี รายจ่ายของครัวเรือนเกษตรกร (รายจ่ายทางการเกษตร+รายจ่ายนอการเกษตร) ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 5.41 ต่อปี เงินสดคงเหลือก่อนชำระหนี้ (รายได้-รายจ่าย) หดตัวเฉลี่ยร้อยละ -0.37 ต่อปี และ ขนาดหนี้สิน ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 2.19 ต่อปี

สำหรับในปี 2565 รายได้ทางการเกษตรขยายตัวสูงกว่าค่าเฉลี่ยในช่วง 3 ปี โดยขยายตัวสูงทั้งสาขาพืช และสาขาสัตว์ (ปศุสัตว์ และประมง) เช่นเดียวกับ รายได้ของครัวเรือนเกษตรกร (รายได้ทางการเกษตร+รายได้นอกรการเกษตร) ที่ขยายตัวสูงกว่าค่าเฉลี่ยในช่วง 3 ปี อย่างไรก็ตาม รายจ่ายของครัวเรือนเกษตรกรขยายตัวสูงกว่าค่าเฉลี่ยในช่วง 3 ปี เงินสดหดตัว และหนี้สินขยายตัวสูงกว่าค่าเฉลี่ยในช่วง 3 ปี

- รายได้ทางการเกษตร เฉลี่ย 206,310 บาทต่อครัวเรือน เพิ่มขึ้นร้อยละ 10.28 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า โดยสาขาพืชเฉลี่ย 167,009 บาทต่อครัวเรือน เพิ่มขึ้นร้อยละ 11.17 และสาขาสัตว์ (ปศุสัตว์ และประมง) เฉลี่ย 36,046 บาทต่อครัวเรือน เพิ่มขึ้นร้อยละ 13.93
- รายจ่ายทางการเกษตร เฉลี่ย 126,039 บาทต่อครัวเรือน เพิ่มขึ้นร้อยละ 15.89 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า โดยสาขาพืชเฉลี่ย 98,510 บาทต่อครัวเรือน เพิ่มขึ้นร้อยละ 29.53 และสาขาสัตว์ (ปศุสัตว์ และประมง) เฉลี่ย 15,610 บาทต่อครัวเรือน ลดลงร้อยละ -10.05
- รายได้ของครัวเรือนเกษตรกร (รายได้ทางการเกษตร+รายได้นอกรการเกษตร) เฉลี่ย 420,198 บาทต่อครัวเรือน เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.79 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า รายจ่ายของครัวเรือนเกษตรกร (รายจ่ายทางการเกษตร+รายจ่ายนอกรการเกษตร) เฉลี่ย 306,608 บาทต่อครัวเรือน เพิ่มขึ้นร้อยละ 9.23 เงินสดคงเหลือก่อนการชำระหนี้ (รายได้-รายจ่าย) เฉลี่ย 113,590 บาทต่อครัวเรือน ลดลงร้อยละ -2.52 และขนาดหนี้สิน เฉลี่ย 235,050 บาทต่อครัวเรือน เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.49

2.7 ปริมาณการผลิตสินค้าเกษตรสำคัญ (ตารางผนวกที่ 10)

การผลิตสินค้าเกษตรของไทยช่วง 3 ปี (ปี 2563 – 2565) พบว่า ผลผลิตสินค้ากลุ่มพืชไร่ส่วนใหญ่ขยายตัว ได้แก่ ข้าวนาปี ข้าวนาปรัง มันสำปะหลัง อ้อยโรงงาน และสับปะรดโรงงาน มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยของผลผลิตสูงขึ้นร้อยละ 0.53 16.45 8.39 10.08 และ 1.77 ต่อปี ตามลำดับ เนื่องจากมีการขยายพื้นที่ปลูก ประกอบกับนโยบายช่วยเหลือและสนับสนุนจากภาครัฐ รวมถึงความต้องการของตลาดทั้งภายในและต่างประเทศ มีเพียงข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ที่มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยของผลผลิตลดลง

พืชสวน ผลผลิตมีแนวโน้มขยายตัว ปาล์มน้ำมัน มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.40 ต่อปี และกลุ่มไม้ผล ทุเรียน และลำไย มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.71 และ 14.98 ขณะที่ มังคุด และยางพารา มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยลดลงร้อยละ -14.25 และ -0.31 ต่อปี ตามลำดับ

ปศุสัตว์ ปริมาณการผลิตไก่เนื้อ และโคเนื้อ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นชัดเจน มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยของผลผลิตร้อยละ 4.72 และ 5.54 ต่อปี ตามลำดับ ขณะที่การผลิตเนื้อสุกร เฉลี่ยลดลงร้อยละ -15.32 ต่อปี เนื่องจากในปี 2565 มีปัญหาการระบาดของโรคไข้หวัดสุกร ทำให้ผลผลิตลดลงมาก

ประมง ปลานิล มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยของผลผลิตสูงขึ้นร้อยละ 4.49 กุ้งทะเลเพาะเลี้ยง มีปริมาณผลผลิตเท่ากันทั้ง 3 ปี ขณะที่ปลาดุก อัตราการเติบโตเฉลี่ยของผลผลิตลดลงร้อยละ -2.53 ต่อปี

3. สถานการณ์การค้าสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร

3.1 สถานการณ์การค้าสินค้าเกษตรในประเทศ (ตารางผนวกที่ 11)

สินค้าที่ราคาเฉลี่ยเพิ่มขึ้น ช่วงเดือนมกราคม – กันยายน ปี 2566 เทียบกับช่วงเดียวกันปี 2565

ข้าว: ข้าวนาปีหอมมะลิ ข้าวเปลือกเจ้าความชื้น 15% และข้าวเหนียวนาปี ราคาเพิ่มขึ้นร้อยละ 13.38 20.62 และ 28.07 ตามลำดับ เนื่องจากความต้องการบริโภคทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งอินเดียมีมาตรการจำกัดการส่งออกข้าวขาว และขึ้นภาษีส่งออกข้าวหนึ่ง ทำให้ความต้องการข้าวไทยสูงขึ้น

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์: ราคาเพิ่มขึ้น เนื่องจากความต้องการใช้ในภาคอุตสาหกรรม และราคาตลาดโลกยังอยู่ในระดับสูง รวมทั้งปัญหาขาดแคลนวัตถุดิบอาหารสัตว์ ส่งผลให้ราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในประเทศเพิ่มขึ้น

ถั่วเหลือง: ราคาและมูลค่าการนำเข้าเพิ่มขึ้นจากความต้องการที่เพิ่มขึ้นทั่วโลก อีกทั้งราคาน้ำมันถั่วเหลืองได้รับแรงสนับสนุนจากความกังวลเกี่ยวกับปริมาณผลผลิตและการส่งออกที่ลดลงในทวีปอเมริกาใต้

มันสำปะหลัง: ราคาเพิ่มขึ้น เนื่องจากผลผลิตลดลง และตลาดมีความต้องการทั้งในอุตสาหกรรมพลังงานและอุตสาหกรรมการผลิตอาหารสัตว์ภายในประเทศ

อ้อยโรงงาน: ราคาเพิ่มขึ้นตามราคาน้ำตาลในตลาดโลกที่สูงขึ้น และความต้องการใช้เพื่อบริโภคและในอุตสาหกรรมอาหารที่เพิ่มขึ้น ตามการฟื้นตัวของเศรษฐกิจและภาคการท่องเที่ยว

สับปะรดโรงงาน: ราคาเพิ่มขึ้น เนื่องจากตลาดมีความต้องการต่อเนื่อง ทั้งบริโภคภายในประเทศและโรงงานแปรรูปเพื่อส่งออก รวมถึงผลผลิตที่ลดลง ทำให้ราคาปรับตัวเพิ่มขึ้น

ลำไย: ราคาเพิ่มขึ้นจากจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติที่เพิ่มขึ้น ทำให้ความต้องการบริโภคของตลาดในประเทศเพิ่มขึ้น

เงาะโรงเรียน: ราคาเพิ่มขึ้น เนื่องจากตลาดในประเทศมีความต้องการเพิ่มขึ้น ขณะที่ผลผลิตลดลง

กระเทียม: ราคาปรับเพิ่มขึ้นตามฤดูกาล กระเทียมที่จำหน่ายในตลาดปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นผลผลิตของปีที่ผ่านมา ซึ่งมีผลผลิตลดลง รวมทั้งการบริโภคกลับสู่ภาวะปกติ ทำให้ความต้องการปรับตัวสูงขึ้น

หอมหัวใหญ่: ราคาเพิ่มขึ้น เนื่องจากผลผลิตลดลง ในขณะที่พ่อค้ารับซื้อผลผลิตมากขึ้นเพื่อส่งออกต่างประเทศ โดยเฉพาะตลาดญี่ปุ่น

ไก่อเนื้อ: ราคาเพิ่มขึ้น เนื่องจากความต้องการของตลาดในประเทศและต่างประเทศเพิ่มขึ้น ประกอบกับต้นทุนการผลิตยังอยู่ในระดับสูง

ไข่ไก่: ราคาเพิ่มขึ้น เนื่องจากต้นทุนการผลิตสูงขึ้น โดยเฉพาะราคาวัตถุดิบอาหารสัตว์และน้ำมันเชื้อเพลิง รวมถึงการปลดแม่ไก่ยืนกรง เพื่อรักษาเสถียรภาพราคาไข่ไก่ในประเทศ

ปลาอุกบึกอุย: ราคาเพิ่มขึ้น เนื่องจากผู้บริโภคมีความต้องการเพิ่มขึ้น ขณะที่แหล่งผลิตสำคัญในภาคกลางมีผลผลิตลดลงจากสภาพอากาศที่ไม่เอื้ออำนวย และปริมาณน้ำในพื้นที่เพาะเลี้ยงน้อยลง ประกอบกับต้นทุนอาหารสัตว์ยังคงอยู่ในระดับสูง ทำให้เกษตรกรชะลอการปล่อยลูกพันธุ์ปลาและลดรอบการเลี้ยง

สินค้าที่มีราคาเฉลี่ยลดลง ช่วงเดือนมกราคม – กันยายน 2566 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปี 2565

ยางพารา: ราคายางพาราในตลาดโลกลดลงตามความต้องการของประเทศคู่ค้าสำคัญที่ชะลอตัว ส่งผลให้ราคาตลาดล่วงหน้าและราคายางพาราภายในประเทศลดลง

ปาล์มน้ำมัน: ผลผลิตในประเทศยังอยู่ในระดับสูง ประกอบกับราคาน้ำมันปาล์มตลาดโลกปรับตัวลดลง จากการเพิ่มขึ้นของปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันในประเทศผู้ผลิตหลักของโลก

ทุเรียนหมอนทอง: คุณภาพและราคาส่งออกลดลงจากการแข่งขันที่สูงขึ้นในตลาดส่งออกสำคัญ โดยเฉพาะตลาดจีน ที่นำเข้าทุเรียนจากเวียดนามมากขึ้น

มังคุด: ช่วงต้นปี 2566 ผลผลิตทยอยออกในช่วงนอกฤดูได้ตามปกติ ทำให้ผลผลิตไม่กระจุกตัว ราคาจึงไม่สูงเท่ากับปีที่ผ่านมาที่มีผลผลิตนอกฤดูออกสู่ตลาดน้อย

สุกร: ผลผลิตออกสู่ตลาดต่อเนื่อง ขณะที่ภาวะการค้าโดยรวมชะลอตัว ส่งผลให้ราคาสุกรมีชีวิตหน้าฟาร์มปรับลดลง

โคเนื้อ: โคเนื้อนำเข้าจากต่างประเทศ ทั้งเนื้อโคแพ็กกิ้ง และโคมีชีวิต ราคาต่ำกว่าของไทย นอกจากนี้ ยังมีอุปสรรคการส่งออกไปเวียดนาม และจีน ที่ระงับการนำเข้าเนื่องจากพบสารเร่งเนื้อแดง

กุ้งขาวแวนนาไมและปลานิล: ปริมาณผลผลิตออกสู่ตลาดเพิ่มขึ้น ขณะที่ความต้องการบริโภคยังคงทรงตัว

3.2 สถานการณ์การค้าระหว่างประเทศ

ภาพรวมการส่งออกของไทย (ตารางผนวกที่ 12)

ปี 2565 ไทยส่งออกสินค้าเป็นมูลค่า 287,424.91 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เป็นสินค้าเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร 49,532.32 ล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 17.23 ของมูลค่า

การส่งออกสินค้าของไทย (สำหรับการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรม และสินค้าแร่และเชื้อเพลิง มีสัดส่วนร้อยละ 78.63 และ 4.14 ตามลำดับ)

ในช่วง 9 เดือนแรก (มกราคม - กันยายน) ของปี 2566 ไทยส่งออกสินค้าเป็นมูลค่ารวม 213,069.37 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เป็นสินค้าเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร 37,841.42 ล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 17.76 ของมูลค่าการส่งออกสินค้าทั้งหมดของไทย

การส่งออกสินค้าเกษตรกรรม

ในช่วง 9 เดือนแรกของปี 2566 การส่งออกสินค้าเกษตรกรรมของไทย มีมูลค่า 20,617.48 ล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 9.68 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด หดตัวร้อยละ -0.90 จากปีก่อนหน้า แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) สินค้ากสิกรรม มูลค่า 16,003.44 ล้านดอลลาร์สหรัฐ มีสัดส่วนร้อยละ 77.62 ของกลุ่มสินค้าเกษตรกรรม หดตัวร้อยละ -0.75 จากปีก่อนหน้า (2) สินค้าปศุสัตว์ มูลค่า 3,477.29 ล้านดอลลาร์สหรัฐ มีสัดส่วนร้อยละ 16.87 ของกลุ่มสินค้าเกษตรกรรม ขยายตัวร้อยละ 1.80 จากปีก่อนหน้า และ (3) สินค้าประมง มูลค่า 1,136.74 ล้านดอลลาร์สหรัฐ มีสัดส่วนร้อยละ 5.51 ของกลุ่มสินค้าเกษตรกรรม หดตัวร้อยละ -10.09 จากปีก่อนหน้า (ตารางผนวกที่ 12)

สินค้าเกษตรกรรมที่มีมูลค่าการส่งออกสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ (1) ผลไม้สด แช่เย็น แช่แข็ง และแห้ง (2) ข้าว (3) ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง (4) ยางพารา และ (5) ไก่แปรรูป ตามลำดับ รวมเป็นสัดส่วนร้อยละ 83.08 ของมูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรกรรมทั้งหมด สินค้าที่มีมูลค่าการส่งออกขยายตัวสูง ได้แก่ กลุ่มผลไม้ (ร้อยละ 29.48) ไก่สดแช่เย็นแช่แข็ง (ร้อยละ 23.09) และข้าว (ร้อยละ 22.98) โดยจีน ญี่ปุ่น และสหรัฐฯ นำเข้าสินค้าเกษตรกรรมจากไทยมากที่สุด คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 45.10 11.56 และ 5.25 ตามลำดับ (ตารางผนวกที่ 13)

ทั้งนี้ หากพิจารณาการส่งออกในช่วง 9 เดือนแรกของปี 2566 ของสินค้าเกษตรกรรมแต่ละกลุ่ม (ได้แก่ สินค้ากสิกรรม สินค้าปศุสัตว์ และสินค้าประมง) พบว่า

1) สินค้ากสิกรรม ที่มีมูลค่าการส่งออกสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ (1) ผลไม้ (สด แช่เย็น แช่แข็ง และแห้ง) มูลค่า 6,092.26 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (2) ข้าว มูลค่า 3,443.25 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (3) ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง มูลค่า 2,907.25 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (4) ยางพารา มูลค่า 2,636.31 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และ (5) ผัก (สด แช่เย็น แช่แข็งและแห้ง) มูลค่า 244.63 ล้านดอลลาร์สหรัฐ มีสัดส่วนการส่งออกร้อยละ 38.07 21.52 18.17 16.47 และ 1.53 ของมูลค่าการส่งออกในกลุ่มสินค้ากสิกรรม ตามลำดับ โดยจีน สหรัฐฯ และญี่ปุ่น นำเข้าสินค้ากสิกรรมจากไทยมากที่สุด คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 53.77 5.75 และ 4.64 ตามลำดับ

2) สินค้าปศุสัตว์ ได้แก่ (1) ไก่ มูลค่า 3,061.34 ล้านบาท (2) สินค้าปศุสัตว์อื่น ๆ มูลค่า 186.07 ล้านบาท (3) เนื้อและส่วนต่าง ๆ ของสัตว์ที่บริโภคได้ มูลค่า 140.77 ล้านบาท (4) ไข่ไก่สด มูลค่า 45.06 ล้านบาท และ (5) เป็ด มูลค่า 21.31 ล้านบาท มีสัดส่วนการส่งออกร้อยละ 88.04 5.35 4.05 1.3 และ 0.61 ของมูลค่าการส่งออกในกลุ่มสินค้าปศุสัตว์ตามลำดับ โดยญี่ปุ่น สหราชอาณาจักร และจีน นำเข้าสินค้าปศุสัตว์จากไทยมากที่สุด คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 40.08 15.88 และ 11.95 ตามลำดับ

3) สินค้าประมง ได้แก่ (1) กุ้ง มูลค่า 551.40 ล้านบาท (2) ปลา มูลค่า 316.62 ล้านบาท (3) ปลาหมึก มูลค่า 218.71 ล้านบาท (4) สัตว์น้ำจำพวกครัสเตเชียและโมลลัสก์ อื่น ๆ มูลค่า 32.51 ล้านบาท และ (5) แมงกะพรุน มูลค่า 12.68 ล้านบาท มีสัดส่วนการส่งออกร้อยละ 48.51 27.85 19.24 2.86 และ 1.12 ของมูลค่าการส่งออกในกลุ่มสินค้าประมง ตามลำดับ โดยจีน ญี่ปุ่น และสหรัฐฯ นำเข้าสินค้าประมงจากไทยมากที่สุด คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 24.36 21.72 และ 13.08 ตามลำดับ

การส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมเกษตร

ในช่วง 9 เดือนแรกของปี 2566 การส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมเกษตร มีมูลค่า 17,223.94 ล้านบาท มีสัดส่วนร้อยละ 8.08 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด หดตัวร้อยละ -3.24 จากปีก่อนหน้า สินค้าที่มีมูลค่าการส่งออกสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ (1) น้ำตาลทรายและกากน้ำตาล (2) อาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป (3) ผลิตภัณฑ์ข้าวสาลี (4) อาหารสัตว์เลี้ยง และ (5) สินค้าอุตสาหกรรมเกษตรอื่น ๆ รวมเป็นสัดส่วนร้อยละ 63.50 ของมูลค่าการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมเกษตรทั้งหมด สินค้าที่มีมูลค่าการส่งออกขยายตัวสูง ได้แก่ โกโก้และของปรุงแต่ง (ร้อยละ 36.49) และผักกระป๋องและผักแปรรูป (ร้อยละ 16.38) (ตารางผนวกที่ 12) โดยสหรัฐฯ จีน และอินโดนีเซียมีการนำเข้าสินค้าอุตสาหกรรมเกษตรจากไทยมากที่สุด คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 12.18 9.01 และ 7.57 ตามลำดับ (ตารางผนวกที่ 14)

การนำเข้าสินค้าเกษตรและอาหาร

ปี 2565 การนำเข้าสินค้าเกษตรและอาหารของไทย (พิกัดศุลกากร ตอนที่ 01 – 24) เป็นมูลค่า 19,770.71 ล้านบาท ในช่วง 9 เดือนแรกของปี 2566 มีมูลค่าการนำเข้า เท่ากับ 16,049.42 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 5.87 จากปีก่อนหน้า โดยสินค้าที่มีมูลค่านำเข้าสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ (1) ถั่วเหลือง (2) กากน้ำมัน (ออยล์เค้ก) (3) ข้าวสาลีและข้าวเมสลินอื่น ๆ (4) ปลาสดแช่แข็ง และ (5) อาหารปรุงแต่งอื่น ๆ และสินค้าที่มีมูลค่าการนำเข้าขยายตัวสูง ได้แก่ ข้าวบาร์เลย์ (ร้อยละ 607.37)

ข้าวสาลี (ร้อยละ 109.36) กากน้ำมัน (ออยล์เค้ก) (ร้อยละ 21.91) ถั่วเหลือง (ร้อยละ 10.88) และอาหารปรุงแต่งอื่น ๆ (ร้อยละ 10.21) (ตารางผนวกที่ 15)

แหล่งนำเข้าสำคัญของสินค้าที่มีมูลค่าการนำเข้าสูงสุด 5 อันดับแรก คือ (ตารางผนวกที่ 15)

- (1) ถั่วเหลือง ได้แก่ บราซิล สหรัฐฯ และแอฟริกาใต้ (ร้อยละ 80.97 13.60 และ 3.13)
- (2) กากน้ำมัน (ออยล์เค้ก) ได้แก่ บราซิล อินเดีย และอาร์เจนตินา (ร้อยละ 94.71 2.82 และ 1.64)
- (3) ข้าวสาลี ได้แก่ ออสเตรเลีย สหรัฐฯ และแคนาดา (ร้อยละ 55.29 21.19 และ 9.22)
- (4) ปลาสดแช่แข็ง ได้แก่ ไต้หวัน มัลดีฟส์ และไมโครนีเชีย (ร้อยละ 15.85 12.56 และ 11.07)
- (5) อาหารปรุงแต่งอื่น ๆ ได้แก่ สิงคโปร์ สหรัฐฯ และจีน (ร้อยละ 34.11 12.71 และ 9.97)

3.3 การนำเข้าสินค้าเกษตรและอาหารของโลก (ตารางผนวกที่ 16)

ปี 2565 โลกนำเข้าสินค้าเกษตรและอาหาร 2.11 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ มีการขยายตัวช่วง 3 ปี อยู่ที่ร้อยละ 12.51 สินค้าที่โลกนำเข้ามากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ (1) ถั่วเหลือง (พิกัดศุลกากร 1201) มูลค่า 101,884.61 ล้านเหรียญสหรัฐ มีสัดส่วนร้อยละ 4.83 ของการนำเข้าสินค้าเกษตรและอาหารทั้งหมดของโลก (2) ข้าวสาลีและเมสลิน (พิกัดศุลกากร 1001) มูลค่า 72,276.43 ล้านเหรียญสหรัฐ มีสัดส่วนร้อยละ 3.43 (3) ข้าวโพด (พิกัดศุลกากร 1005) มูลค่า 68,834.40 ล้านเหรียญสหรัฐ มีสัดส่วนร้อยละ 3.26 (4) อาหารปรุงแต่งที่ไม่ได้ระบุหรือรวมไว้ในที่อื่น (พิกัดศุลกากร 2106) มูลค่า 60,668.74 ล้านเหรียญสหรัฐ มีสัดส่วนร้อยละ 2.88 และ (5) น้ำมันปาล์มและแฟรกชันของน้ำมันปาล์ม (พิกัดศุลกากร 1511) มูลค่า 58,962.89 ล้านเหรียญสหรัฐ มีสัดส่วนร้อยละ 2.80 ประเทศที่นำเข้ามากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ สหรัฐฯ (ร้อยละ 11.04) จีน (ร้อยละ 10.63) เยอรมนี (ร้อยละ 5.96) เนเธอร์แลนด์ (ร้อยละ 4.01) และญี่ปุ่น (ร้อยละ 3.94)

4. ปัญหา อุปสรรค และความท้าทายด้านการค้าของภาคการเกษตร

1) ภาคเกษตรกรรมมีผลิตภาพต่ำ ในปี 2565 ไทยมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) 17,370.24 พันล้านบาท เป็น GDP ภาคเกษตร 1,531.12 พันล้านบาท มีสัดส่วนเพียงร้อยละ 8.81 ของ GDP รวมของประเทศ ขณะที่แรงงานภาคเกษตร มีสัดส่วนร้อยละ 29.31 ของจำนวนแรงงานทั้งหมดของประเทศ นอกจากนี้ ใช้พื้นที่ทำการเกษตร 149.75 ล้านไร่ เป็นสัดส่วนร้อยละ 46.69 ของพื้นที่ทั้งประเทศ

2) ผลผลิตต่อไร่ต่ำ มีสาเหตุจากหลายปัจจัย อาทิ ขาดการวิจัยพัฒนาอย่างเพียงพอ ปัญหาการปรับปรุงพันธุ์ ปัญหาฐานข้อมูลด้านการเกษตรยังไม่สามารถนำมาใช้บริหารจัดการได้อย่างเต็มที่ และเกษตรกรมีข้อจำกัดในการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ เป็นต้น

3) แรงงานภาคเกษตรมีแนวโน้มลดลง จากในปี 2564 มีจำนวนแรงงานภาคเกษตร 12.68 ล้านคน หรือร้อยละ 33.63 ของจำนวนแรงงานทั้งหมด ลดลงเหลือ 11.63 ล้านคน หรือร้อยละ 29.31 ของจำนวนแรงงานทั้งหมด ในปี 2566 นอกจากนี้ เกษตรกรมีอายุเฉลี่ยสูงขึ้น

4) การทำการเกษตรมีลักษณะเป็นแปลงเล็ก ผลิตภาพต่ำ เกษตรกรส่วนใหญ่ของไทยเป็นรายย่อย พื้นที่เพาะปลูกแปลงเล็ก ส่งผลให้ไม่เกิดการประหยัดต่อขนาด (Economies of Scale) ความช่วยเหลือจากภาครัฐเข้าไม่ถึงเกษตรกรอย่างทั่วถึง และเกษตรกรรายย่อยขาดอำนาจต่อรองในตลาด รวมทั้งที่ดินขนาดเล็กเป็นข้อจำกัดในการใช้เครื่องจักรและเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพราะมีต้นทุนสูง นอกจากนี้ ผลิตภาพที่ต่ำยังเป็นผลมาจากการลงทุนวิจัยและพัฒนาที่ไม่เพียงพอ

5) ปัญหาการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ปี 2564 ประเทศไทยมีพื้นที่ทำการเกษตร 149.75 ล้านไร่ โดยมีพื้นที่ทำการเกษตรที่มีระบบชลประทาน 34.88 ล้านไร่ คิดเป็นสัดส่วนเพียงร้อยละ 23.29 ของพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รุนแรงขึ้น เกิดปรากฏการณ์สภาพอากาศไม่ตรงตามฤดูกาล ภัยแล้ง และน้ำท่วมหนักหลายพื้นที่ สร้างความเสียหายต่อผลผลิตทางการเกษตร

6) ต้นทุนการผลิตสูง ปัจจัยการผลิตสินค้าเกษตรมีราคาสูงขึ้น ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นด้วย ไม่ว่าจะเป็นปุ๋ยเคมี เครื่องจักร และค่าแรง ซึ่งค่าแรงขั้นต่ำเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อต้นทุนของเกษตรกรและการเคลื่อนย้ายแรงงาน

7) เกษตรกรมีข้อจำกัดในการปรับเปลี่ยนสินค้า เนื่องจากตลาดสินค้าเกษตรยังขาดประสิทธิภาพในการกระจายข้อมูลข่าวสาร (อาทิ ราคา ตลาด ต้นทุน) ช่องทางการถ่ายทอดข้อมูลความรู้ไม่เพียงพอ และความช่วยเหลือยังมีจำกัด ส่งผลต่อการวางแผนการผลิตและการจำหน่าย นอกจากนี้ การขาดเงินทุนและไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุน ส่งผลต่อความสามารถในการยกระดับ

มาตรฐานสินค้า ไม่มีทุนเพียงพอในการปรับเปลี่ยนจากการทำเกษตรแบบดั้งเดิมไปสู่การทำเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพและได้มาตรฐาน

8) การแปรรูปและเก็บรักษาสินค้าเกษตร ความท้าทายด้านการแปรรูปและเก็บรักษาส่งผลกระทบต่อเนื่องในห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตร อาทิ การขาดความร่วมมือระหว่างเกษตรกรและผู้ประกอบการ ขาดเทคโนโลยี ระบบการรวบรวม ขนส่ง และกระจายสินค้าเกษตรที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ ยังมีไม่เพียงพอกับความต้องการ และจำเป็นต้องปรับปรุงการบริหารจัดการให้ทันสมัยและรวดเร็ว และต้องให้ความสำคัญกับการสร้างมูลค่าเพิ่มและการแปรรูป เชื่อมโยงระบบบริหารวัตถุดิบต้นน้ำ เพื่อให้กระบวนการแปรรูปมีความแน่นอนทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ มีการวิจัยและพัฒนาในอุตสาหกรรมต่อเนื่อง ซึ่งการผลิตและการส่งออกสินค้าเกษตรของไทยส่วนใหญ่ ยังเป็นสินค้าดั้งเดิมหรือแปรรูปขั้นต้น นอกจากนี้ ยังมีความท้าทายด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับพืชผลการเกษตร เป็นต้น

9) การค้าและการตลาด อาทิ ปัญหาการค้าผลผลิตตกต่ำในช่วงผลผลิตออกตามฤดูกาลพร้อม ๆ กัน การเปิดเสรีการค้าส่งผลให้การแข่งขันรุนแรงขึ้น มาตรการและอุปสรรคทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีมีมากขึ้น ไทยพึ่งพาตลาดหลักในการส่งออกสินค้าเกษตรเพียงไม่กี่ประเทศ สินค้าเกษตรส่งออกของไทยยังขาดความหลากหลาย ตลาดสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูงยังไม่มีชัดเจน (อาทิ อาหารทางการแพทย์ อาหารสุขภาพ และสารสำคัญจากพืชสมุนไพร) ตลาดออนไลน์สินค้าเกษตรยังไม่เป็นที่นิยม ตลาดกลางจำหน่ายสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์มีจำกัด นโยบายแทรกแซงตลาดสินค้าเกษตรส่งผลให้อุปสงค์และอุปทานสินค้าเกษตรไม่เป็นไปตามกลไกตลาด การเชื่อมโยงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในห่วงโซ่อุปทานยังไม่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ เกษตรส่วนใหญ่มีอำนาจต่อรองน้อย เนื่องจากการเกษตรแปลงเล็กและกระจายตัวตามพื้นที่ต่าง ๆ ในบางพื้นที่การคมนาคมขนส่งไม่สะดวก ทำให้เกษตรกรไม่มีทางเลือกในการจำหน่ายผลผลิตและต้องจำหน่ายในราคาถูก เป็นต้น

5. กรณีศึกษา นโยบายภาคการเกษตรของต่างประเทศ

สาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้)

เกาหลีใต้มีพืชสำคัญ ได้แก่ ข้าวเจ้า ข้าวบาร์เลย์ แอปเปิล มันฝรั่ง ถั่วเหลือง และข้าวสาลี และมีการเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ สุกร โค สัตว์ปีก และตัวไหม นอกจากนี้ เกาหลีใต้มีการทำประมง จับปลาได้เป็นอันดับ 10 ของโลก โดยสินค้าประมงเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญชนิดหนึ่งของเกาหลีใต้

ยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการเกษตรของเกาหลีใต้ รัฐบาลมีโปรแกรมการอบรมและโครงการเรียนฟรีให้เกษตรกรรุ่นใหม่ มีทุนส่งเสริมให้กับธุรกิจการเกษตร เพื่อส่งเสริม Startup ทางการเกษตร จนปัจจุบันแนวโน้มของเกษตรกรรุ่นใหม่หรือบัณฑิตจบใหม่ในเกาหลีใต้หันมาประกอบอาชีพเกษตรกรหรือผันตัวมาเป็นผู้ประกอบการธุรกิจด้านการเกษตร ซึ่งรัฐบาลให้การส่งเสริมและผลักดันให้เกษตรกรเป็น Smart Farmer โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารด้วยเช่นกัน

ศูนย์สนับสนุนเทคโนโลยีการเกษตรของ Yangpyeong มณฑลยั้งพยอง (Yangpyeong) เป็นมณฑลผู้นำในการพัฒนากิจการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของเกาหลีใต้ พัฒนาไปสู่การเกษตรที่ยั่งยืน และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมในการผลิตและการบริโภคในท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมซึ่งผลิตโดยเกษตรกรในท้องถิ่นจะถูกบริโภคภายในมณฑลให้มากที่สุด เพื่อลดการขนส่งด้วยเหตุนี้ อาหารท้องถิ่นจึงสดใหม่และรสชาติดีกว่า อาหารท้องถิ่นยังมีความปลอดภัยมากขึ้น เนื่องจากเกษตรกรท้องถิ่นมีแนวโน้มที่จะลดการใช้สารควบคุมและกำจัดศัตรูพืชและปุ๋ย โดย Yangpyeong เป็นมณฑลแรกของเกาหลีใต้ที่ได้รับมอบหมายให้เป็นเขตพิเศษสำหรับการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ร่วมกับมหาวิทยาลัย Asian Center for Theological Studies and Mission (ACTS) โดยการสนับสนุนของกระทรวงเกษตร อาหาร และกิจการชนบท ของเกาหลีใต้

การก่อตั้งศูนย์เครื่องจักรกลการเกษตร ในช่วงทศวรรษที่ 1970 เกาหลีใต้ขาดแคลนแรงงานในฟาร์ม ดังนั้น มีการเพิ่มเครื่องจักรกลการเกษตรในฟาร์ม และพัฒนาเครื่องจักรที่จำเป็นในการปลูกข้าวและการเก็บเกี่ยวที่ใช้แรงงานจำนวนมาก อุตสาหกรรมเครื่องจักรกลการเกษตรในเกาหลีใต้จึงถูกก่อตั้งขึ้น เพื่อพัฒนาเทคโนโลยีให้ทันสมัยและเหมาะสมต่อประเทศ ซึ่งรัฐบาลส่งเสริมการทำอาชีพเกษตร โดยเกษตรกรไม่ต้องลงทุนซื้อเครื่องจักรกล แต่สามารถยืมยืมจากศูนย์เครื่องจักรกลการเกษตร โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

สหพันธ์สหกรณ์การเกษตรแห่งชาติเกาหลีใต้ (National Agricultural Cooperative Federation: NACF) ก่อตั้งเพื่อยกระดับสถานะทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิก และส่งเสริมพัฒนาเศรษฐกิจประเทศ บทบาทของ NACF 3 ส่วน ได้แก่ (1) การตลาดและอุปทาน (2) การธนาคาร และ (3) การประกันภัยและการขยายบริการ ซึ่งสหกรณ์การเกษตรในเกาหลีใต้ มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนา

ภาคเกษตรในประเทศ สหกรณ์ทำหน้าที่ด้านการตลาดและการแปรรูปข้าว ผลไม้ ผักชี เนื้อสัตว์ และพืชสวน สหกรณ์จึงมีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงการผลิตและการตลาด

สหกรณ์ในเกาหลีใต้มี 4 ประเภท คือ สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์การประมง สหกรณ์การปศุสัตว์ และเครดิตยูเนียน มีบทบาทด้านการตลาดและอุปทาน การธนาคาร และการประกันภัย และยังขยายบริการเพิ่มขึ้น โดย NACF ให้การศึกษาอบรมแก่สมาชิก และส่งเสริมสิทธิของเกษตรกร นอกจากนี้ มีการลงทุนในการพัฒนาและส่งเสริมเทคโนโลยีทางการเกษตร และผลิตภัณฑ์ใหม่ ตัวอย่างกิจกรรมของ NACF คือ จัดตั้ง Goyang Hanaro Club เพื่อดำเนินกิจกรรมค้าปลีก บรรจุและกระจายสินค้า ดอกไม้ และผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเกาหลีใต้ เพื่อแข่งขันกับไฮเปอร์มาร์เก็ตที่ต่างชาติเข้ามาลงทุน ปัจจุบัน Gayang Hanaro มี 18 แห่ง เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการทำการตลาดผลิตภัณฑ์ของเกาหลีใต้ รวมทั้งโสม กิมจิ และข้าว

เนเธอร์แลนด์

เนเธอร์แลนด์เป็นประเทศขนาดเล็ก มีพื้นที่น้อยกว่าไทย 12 เท่า แต่เป็นผู้ส่งออกสินค้าเกษตรและอาหารรายใหญ่ของโลก ในปี 2565 เนเธอร์แลนด์เป็นผู้ส่งออกอาหารอันดับ 3 ของโลก รองจากสหรัฐฯ และบราซิล ขณะที่ไทยอยู่อันดับที่ 15

เดิมทำการเกษตรของเนเธอร์แลนด์ ส่วนใหญ่เป็นฟาร์มขนาดเล็ก พื้นที่ไม่เกิน 2 – 3 เฮกตาร์ และกระจายกันออกไป เน้นผลิตเพื่อบริโภคในประเทศ แต่หลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 เนเธอร์แลนด์เริ่มปฏิรูปโครงสร้างระบบภาคเกษตร เนื่องจากได้รับผลกระทบจากสงคราม ทำให้สูญเสียกำลังคนและขาดแคลนอาหาร เนเธอร์แลนด์มีการออกนโยบายปรับปรุงการใช้ที่ดิน การรวมพื้นที่เกษตรให้อยู่โซนเดียวกัน เพื่อให้การบริหารจัดการต้นทุนการผลิตทำได้ง่ายและมีประสิทธิภาพ

สภาพภูมิประเทศของเนเธอร์แลนด์เป็นที่ราบกว้างใหญ่ พื้นที่ส่วนใหญ่เคยเป็นน้ำทะเล ทำให้พื้นที่กว่าร้อยละ 20 อยู่ต่ำกว่าระดับน้ำทะเล และพบปัญหาน้ำท่วมบ่อยครั้ง เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว เนเธอร์แลนด์ได้ปรับปรุงพื้นที่ ให้ความสำคัญกับการจัดการน้ำ อาทิ สร้างเขื่อน ทางระบายน้ำ สถานีสูบน้ำ รวมถึงพัฒนากังหันลมแบบต่าง ๆ เพื่อใช้ระบายน้ำ และใช้ในการเพาะปลูก ตลอดจนการดำรงชีวิตประจำวัน เนเธอร์แลนด์มีโครงการ Delta Works ซึ่งเป็นโครงการพัฒนาระบบจัดการน้ำ และควบคุมผลกระทบจากภัยพิบัติทางน้ำ ใช้งบประมาณกว่า 2.4 แสนล้านบาท ทำให้เนเธอร์แลนด์มีระบบชลประทานที่มีประสิทธิภาพและกลายเป็นประเทศที่จัดการน้ำดีที่สุดในโลก ทั้งยังเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การพัฒนาด้านเกษตรกรรมเติบโตอย่างก้าวกระโดด เนื่องจากมีแหล่งน้ำจัดใช้เพียงพอ ทำให้เกษตรกรสามารถวางแผนการเพาะปลูกได้

เนเธอร์แลนด์มุ่งเน้นสนับสนุนการคิดค้นเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่าง ๆ และนำมาใช้ทำการเกษตรเพื่อเพิ่มผลิตภาพ มีการจัดตั้งกองทุนรับประกันเงินกู้ ให้เกษตรกรสามารถกู้ยืมเพื่อนำไปคิดค้นเทคโนโลยีและนวัตกรรมได้ ซึ่งภาครัฐจะติดตามผลการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับการบูรณาการการทำงานร่วมกันในทุกภาคส่วนทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันศึกษารวมถึงสถาบันวิจัย ในการขับเคลื่อนการวิจัยและพัฒนาด้านนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง มีการทำการเกษตรโดยใช้แนวความคิดการทำเกษตรด้วยความแม่นยำสูง (Precision Farming) ที่ใช้เครื่องจักรและเทคโนโลยีควบคุมด้วยระบบคอมพิวเตอร์ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ และสร้างสถานะแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของผลผลิต

ปัจจุบัน เนเธอร์แลนด์มีนโยบายการส่งเสริมอุตสาหกรรมเกษตร ตั้งเป้าเป็นผู้นำการเกษตรหมุนเวียนภายในปี 2573 (Netherland as a Leader in Circular Agriculture by 2030) วิสัยทัศน์ดังกล่าว นำมาซึ่งการเปลี่ยนกระบวนทัศน์จากการเติบโตของปริมาณผลผลิตและการลดต้นทุน ไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร และผลิตอาหารที่สอดคล้องกับธรรมชาติ โดยนโยบายมุ่งส่งเสริมการเกษตรที่แม่นยำและนวัตกรรมฟาร์ม สร้างความเป็นไปได้สำหรับการทดลองและวิจัยให้มากขึ้น ส่งเสริมการนำสารอาหารกลับมาใช้ใหม่ (Re-Usage of Food Nutrients) ให้รางวัลแก่แนวทางปฏิบัติด้านการเกษตรที่ยั่งยืน และสนับสนุนห่วงโซ่อุปทานแบบสั้น (Short Supply Chains)

ญี่ปุ่น

ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีการพัฒนาด้านการเกษตรสูง มีเทคโนโลยีทันสมัย มีระบบการจัดการน้ำที่มีประสิทธิภาพ เป็นหนึ่งในประเทศต้นแบบในการพัฒนาภาคการเกษตร การพัฒนาภาคเกษตรของญี่ปุ่นเริ่มจากการปฏิรูปที่ดิน ในสมัยก่อนที่ดินส่วนมากจะอยู่ในการครอบครองของนายทุนหรือพ่อค้ารายใหญ่ เป็นระบบกรรมสิทธิ์ที่ดินแบบศักดินา เจ้าของที่ดินจะแบ่งที่ดินให้เช่าเป็นแปลงเล็ก ฐานะของผู้เช่าจึงเป็นเพียงชาวนาหรือลูกจ้างทำนาเพื่อยังชีพไปวัน ๆ ความมั่งคั่งกระจุกตัวในคนกลุ่มน้อยที่ฐานะร่ำรวย แต่หลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้มีการปฏิรูปที่ดินอย่างจริงจัง มีการออกกฎหมาย Owner-Farmer Establishment Special Measures Laws กำหนดให้เจ้าของที่ดินรายใหญ่ขายที่ดินที่ถือครองเกินกว่า 1 เฮกตาร์ (ประมาณ 6.25 ไร่) และรัฐจะนำที่ดินดังกล่าวไปแบ่งขายให้กับเกษตรกรที่ไม่มีที่ดินทำกิน แต่การถือครองที่ดินของเกษตรกรก็ยังคงเป็นที่ดินขนาดเล็ก ทั้งนี้ ญี่ปุ่นสนับสนุนให้เกษตรกรประกอบอาชีพธุรกิจเกษตร ส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบสหกรณ์ และใช้ระบบไร่นาสวนผสมใหม่ ทำสวนผลไม้และเลี้ยงสัตว์ควบคู่กัน

ญี่ปุ่นมีมาตรการอุดหนุนเกษตรกรและผู้ผลิตหลายรูปแบบ อาทิ (1) Rice Diversion Program โดยจ่ายเงินอุดหนุนให้แก่เกษตรกรที่ปรับเปลี่ยนจากการผลิตข้าวไปผลิตพืชอื่น ๆ ซึ่งเป็นผลจากความต้องการของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้การบริโภคข้าวลดลง และมีผลผลิตข้าวเกินความต้องการ (2) Income Stabilization Policy จ่ายเงินชดเชยให้เกษตรกรเมื่อราคาขายของสินค้าในปีปัจจุบันต่ำกว่าราคาขายเฉลี่ยของปีก่อนหน้า ครอบคลุมสินค้า เช่น ผักและผลไม้ ข้าว ถั่ว และนม เป็นต้น และ (3) Deficiency Payment อุดหนุนเกษตรกรผู้ผลิตเนื้อวัว ลูกวัว ถั่ว หมู และนม โดยคำนวณส่วนต่างของราคาประกันและราคาตลาด นอกจากนี้ ญี่ปุ่นสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา และส่งเสริมให้นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาประยุกต์ใช้ในภาคการเกษตร อาทิ พัฒนาหุ่นยนต์ที่นำไปใช้ในขั้นตอนต่าง ๆ ในการเพาะปลูก การสนับสนุนการเกษตรระยะไกล โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และสนับสนุนให้เกษตรกรรายย่อยหันมาใช้เทคโนโลยีเกษตรอัจฉริยะในการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเพิ่มผลผลิตและกระตุ้นการจำหน่าย เป็นต้น

เดือนเมษายน 2566 ญี่ปุ่นมีการอนุมัติปรับปรุงร่างกฎหมายเขตพิเศษเพื่อการปฏิรูปโครงสร้างใหม่ (Special Zones for Structural Reform) มีเป้าหมายเพื่อขยายขนาดการเกษตร และเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร โดยจะอนุญาตให้บริษัทต่าง ๆ เป็นเจ้าของที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตามคำขอจากเทศบาลจากเดิมที่สามารถเป็นเจ้าของที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้เฉพาะในเขตพื้นที่พิเศษทางยุทธศาสตร์แห่งชาติที่รัฐบาลกำหนดเท่านั้น ซึ่งภาครัฐคาดหวังว่าการอนุญาตให้บริษัทเป็นเจ้าของที่ดินเพื่อเกษตรกรรมจะส่งเสริมให้บุคคลภายนอกเข้าสู่อุตสาหกรรมการเกษตร และดึงดูดเกษตรกรรุ่นใหม่ ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาจำนวนประชากรเกษตรกรรมของญี่ปุ่นที่ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงวัย

เวียดนาม

เวียดนาม กำหนด “ยุทธศาสตร์พัฒนาการเกษตรและชนบทอย่างยั่งยืนช่วงปี 2021 – 2030 วิสัยทัศน์ถึงปี 2050 (Sustainable Agriculture and Rural Development Strategy 2021 – 2030 Vision to 2050)” มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย ไปพร้อมกับการพัฒนาบนจุดแข็งของพื้นที่ มุ่งสู่ความทันสมัย ทั้งด้านผลผลิต คุณภาพ ประสิทธิภาพ และความยั่งยืน รวมถึงสามารถแข่งขันกับประเทศผู้นำในภูมิภาคและระดับโลก ช่วยสร้างหลักประกันด้านความมั่นคงทางอาหารของชาติ มีส่วนปกป้องสิ่งแวดล้อมและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ นอกจากนี้ ต้องช่วยยกระดับรายได้ คุณภาพชีวิตของผู้ที่เกี่ยวข้องในระบบการผลิตทางการเกษตร ลดความยากจนอย่างยั่งยืนของคนชนบท ได้รับโอกาสในการพัฒนาที่เท่าเทียมกันในแต่ละพื้นที่

เป้าหมาย ปี 2030	เป้าหมาย ปี 2050
<ul style="list-style-type: none"> - GDP ของภาคเกษตรกรรม ป่าไม้ และสัตว์น้ำ ขยายตัวร้อยละ 2.5 – 3 ต่อปี - ผลิตภาพแรงงานในภาคเกษตรกรรม ป่าไม้ และ สัตว์น้ำ ขยายตัวร้อยละ 5.5 – 6 ต่อปี - มูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตร ป่าไม้ และ สัตว์น้ำ ขยายตัวร้อยละ 5 – 6 ต่อปี - นอกจากนี้ ยังมีเป้าหมายเกี่ยวกับการเพิ่ม รายได้ ลดความยากจนอย่างยั่งยืน การ ฝึกอบรมแรงงานภาคเกษตร การพัฒนาการ เกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และลดการ ปล่องก๊าซเรือนกระจก 	<p>เวียดนามเป็นประเทศเกษตรกรรมชั้นนำของโลก ด้วยอุตสาหกรรมการแปรรูปสินค้า เกษตรที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และเป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม พื้นที่ชนบทไม่มีครัวเรือนที่ยากจนอีก ต่อไป และกลายเป็น สถานที่ที่น่าอยู่ (Civilized + Green + Clean & Beautiful Place) ความเป็นอยู่และรายได้ของคนในเขตชนบทมี ความสัมพันธ์ใกล้ชิดและสอดคล้องกับคนในเขต เมือง</p>

ภารกิจหลักภายใต้ยุทธศาสตร์ฯ ที่เกี่ยวข้องกับด้านการเกษตร ประกอบด้วย

(1) การจัดทำโครงสร้างการผลิตทางการเกษตรให้มีความสมบูรณ์ คำนึงถึงความได้เปรียบทาง การแข่งขันและความต้องการของตลาด ศึกษาวิจัย เพื่อระบุและจัดลำดับความสำคัญในการส่งเสริม สินค้าเกษตรจากจุดเด่นของแต่ละพื้นที่ โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ (1) กลุ่มผลิตภัณฑ์หลักระดับประเทศ (National-Level Key Products) เน้นสร้างการผลิตขนาดใหญ่ โดยมีการสนับสนุนการลงทุน เพื่อปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) การป้องกันการเกิดโรคระบาด ส่งเสริมการผลิตที่ยั่งยืน (VietGAP / GlobalGAP) และต้องมีการสร้างแบรนด์หรือกลุ่มแบรนด์ระดับประเทศ (2) กลุ่มผลิตภัณฑ์ หลักระดับจังหวัด (Provincial-Level Key Products) ต้องมีการกำหนดแผนการลงทุน เพื่อให้สอดคล้อง กับความต้องการของตลาด ส่งเสริมการแปรรูปเพื่อให้มีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย รวมทั้งการพัฒนา ผลิตภัณฑ์ที่มีข้อบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) และสามารถตรวจสอบย้อนกลับได้ และ (3) กลุ่มผลิตภัณฑ์ พิเศษเฉพาะท้องถิ่น (Local Specialty Product) เน้นผลิตสินค้าพิเศษ เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ท้องถิ่น ตามรูปแบบ “One Commune, One Product” (OCOP)” สร้างแบรนด์ท้องถิ่น แบรนด์ OCOP Vietnam สำหรับตลาดในประเทศและขยายสู่ตลาดต่างประเทศ

(2) การจัดการเกี่ยวกับขั้นตอนสำคัญในการผลิตเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพ และการรับประกัน การพัฒนาที่ยั่งยืน ประกอบด้วย 1) การวิจัยและพัฒนา การคัดเลือก และปรับปรุงพันธุ์พืช ปศุสัตว์ และสัตว์น้ำ 2) การปรับปรุงวิธีการจัดการ การใช้ประโยชน์และการค้าวัสดุที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร

ในรูปแบบมีอาชีพและมีความรับผิดชอบ ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์/ปุ๋ยจุลินทรีย์/สารกำจัดศัตรูพืชที่ได้จากวัสดุธรรมชาติ 3) ยกระดับการใช้เครื่องจักรทางการเกษตร และระบบอัตโนมัติตั้งแต่กระบวนการผลิต การเก็บเกี่ยว การเก็บรักษาจนถึงการแปรรูป 4) เน้นการสร้างพื้นที่เพาะปลูกแบบพิเศษให้ได้มาตรฐานความยั่งยืน ตอบโจทย์ความต้องการของแต่ละกลุ่มตลาดเป้าหมาย และ 5) พัฒนาอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง เช่น เครื่องจักรและอุปกรณ์ เพื่อรองรับการผลิต การแปรรูป และการบริโภค เพื่อให้ทันเวลา ได้คุณภาพ และลดต้นทุนการผลิตทางการเกษตร

(3) การส่งเสริมความร่วมมือในการพัฒนาห่วงโซ่คุณค่าโมเดลการเกษตรขั้นสูง เปลี่ยนจาก “Agricultural Product Supply Chains” ไปสู่ “Goods Industry Value Chains” สนับสนุนการสร้างห่วงโซ่คุณค่าสำหรับอุตสาหกรรมของสินค้าท้องถิ่น ซึ่งขึ้นอยู่กับสินค้าเกษตรหลักในพื้นที่พัฒนาสหกรณ์ ค่อยๆ ลดตัวกลาง โดยเชื่อมโยงผู้ผลิตกับผู้แปรรูปหรือผู้ค้าขนาดใหญ่ รวมทั้งส่งเสริมการนำร่องและโมเดลการผลิตทางการเกษตรที่ตอบสนองความต้องการของตลาด อาทิ เกษตรเชิงนิเวศ เกษตรสีเขียว เกษตรกรรมแบบลดต้นทุนและลดของเสีย เกษตรอินทรีย์ เกษตรอัจฉริยะ เกษตรไฮเทค เกษตรผสมผสาน การบริการ (การท่องเที่ยวเชิงเกษตร บริการฝึกอบรม บริการซื้อขายสินค้าเกษตร)

บังคลาเทศ

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสำคัญของแผนการพัฒนาเศรษฐกิจในระยะยาวของบังคลาเทศได้รับการกล่าวว่าเป็น “Bottomless Basket” ในช่วงต้นปี 2513 และตอนนี้กลายเป็น “Basket Full of Food” กรอบการเปลี่ยนแปลงทางการเกษตรเน้นเรื่อง (1) การส่งเสริมและพัฒนาการด้านเกษตร (2) เตรียมพร้อมเพื่อรับมือแรงงานที่ออกจากการเกษตร และ (3) การใช้การเกษตรเพื่อส่งเสริมการเติบโตของประเทศ

การส่งเสริมและพัฒนาด้านเกษตร (ปี 2514 – 2532) ชั้นแรก หลังจาก “War of Liberation” ในปี 2515 บังคลาเทศเผชิญภาวะความยากจน ต้องพึ่งพาความช่วยเหลือด้านอาหารจากต่างประเทศ ทำให้รัฐบาลมีการวิจัยทางการเกษตรขึ้น มีนโยบายเกี่ยวกับเมล็ดพันธุ์และการปฏิรูปเกษตร นโยบายที่น่าสนใจ คือ การจัดสรรปัจจัยการผลิตผ่านช่องทางของรัฐบาล ปรับอัตราภาษีศุลกากรที่เหมาะสมเพื่อป้องกันเกษตรกรในประเทศจากการแข่งขันด้านราคากับต่างประเทศ สนับสนุนราคาผลผลิต และบังคลาเทศได้พัฒนาพันธุ์ข้าว “Rainfed Mega Rice Variety (BR11)” ที่เหมาะกับฤดูมรสุม ในช่วงปลายของการปฏิรูปการเกษตรขั้นตอนแรก รัฐบาลได้ลดการควบคุมตลาด และเปิดเสรีทางการค้าและการลงทุนของภาคเอกชนมากขึ้น อนุญาตให้ภาคเอกชนจัดหาปุ๋ยและอุปกรณ์ชลประทาน รวมถึงสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาและกิจกรรมส่งเสริมการขายต่อไป

การเตรียมพร้อมรับมือแรงงานออกจากการเกษตร (ปี 2533 – 2553) ขั้นที่สอง ให้ความสำคัญต่อการปรับปรุงพันธุ์ที่ทันสมัย และเพิ่มพันธุ์ข้าวใหม่ 2 สายพันธุ์ ได้แก่ “BRRI Danon 28” และ “BRRI Danon 29” ที่เป็นพันธุ์ทนแล้ง ทำให้ผลผลิตข้าวเพิ่มขึ้น ภาคเอกชนเข้าสู่ธุรกิจจัดหาปุ๋ยเคมีและอุปกรณ์ชลประทาน มีระบบการค้าเมล็ดพันธุ์เสรี ตามนโยบายเมล็ดพันธุ์แห่งชาติ พ.ศ. 2536 รวมถึงพระราชบัญญัติและกฎเกณฑ์อื่น ๆ ที่ช่วยเพิ่มผลผลิตและความหลากหลายของผักและผลไม้ ส่วนภาคประมงและปศุสัตว์ โดยเฉพาะสัตว์ปีกเริ่มพัฒนาขึ้น รวมทั้งมีการยกระดับการวางแผนปลูกและเพิ่มเครื่องจักรกลการเกษตรมากขึ้น และให้ความสนใจเกี่ยวกับความเสื่อมของดินและสิ่งแวดล้อม มีการศึกษาเกี่ยวกับการเกษตรยั่งยืน

การใช้การเกษตรเพื่อส่งเสริมการเติบโตของประเทศ (ปี 2554 - 2563) ขั้นที่สาม การเปลี่ยนแปลงทางการเกษตรได้ประโยชน์จากความต้องการของการวางแผน การใช้นโยบายและการพัฒนาทางเศรษฐกิจในระยะยาวของรัฐบาล ที่มุ่งมั่นจะทำการเกษตรที่ยั่งยืน เพื่อพัฒนาบังคลาเทศให้เป็นประเทศที่มีรายได้สูง โดยมีนโยบายส่งเสริมการเกษตรแห่งชาติ ที่มุ่งสู่เกษตรกรรมที่ยั่งยืน และปรับปรุงความมั่นคงด้านอาหารและโภชนาการ รัฐบาลจัดตั้งสถาบันวิจัยข้าวสาลีและข้าวโพด มีการวิจัยและพัฒนา และส่งเสริมการเกษตรให้เข้มแข็งขึ้น การเพิ่มผลผลิตข้าวโพด มีส่วนช่วยอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ มีการเพิ่มพันธุ์ข้าวที่ทนทานน้ำท่วม “BRRI Dhan 48” เพิ่มจากพันธุ์ที่ปลูกในฤดูกาลอื่น การปลูกผักและผลไม้มีการกระจายไปในหลายพื้นที่ มีการให้พันธุ์ปลาส่งเสริมที่ได้จากการปรับปรุงพันธุ์ และอุตสาหกรรมสัตว์ปีกมีผลผลิตมากขึ้น โดยภาพรวมภาคเกษตรเข้มแข็งขึ้นจากการใช้เครื่องจักรและผลิตภาพแรงงานที่ดีและรวดเร็วขึ้น

บังคลาเทศยังคงรักษาความสำเร็จที่มีอยู่ โดยให้ความสำคัญกับความก้าวหน้าที่ยั่งยืน การเกษตร การวิจัยและพัฒนา การปรับโครงสร้างพื้นฐาน แต่การพัฒนาการเกษตรในอนาคตของบังคลาเทศกำลังเผชิญกับความท้าทาย 2 ประการ คือ (1) ความต้องการทางด้านอาหารที่เพิ่มขึ้นทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ รวมถึงแนวโน้มอาหารที่มีความปลอดภัยและคุณค่าทางโภชนาการสูง และ (2) การเปลี่ยนแปลงไปของระบบนิเวศซึ่งคาดการณ์ไม่ได้ เช่น สภาพอากาศ และภัยพิบัติ การลดหรือจำกัดการใช้ทรัพยากร เช่น ที่ดิน น้ำ และแรงงาน เป็นข้อจำกัดในการผลิตในอนาคต เป็นผลจากการเติบโตทางเกษตรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เช่น การใช้น้ำบาดาลมากเกินไป ดินเสื่อมโทรม และการใช้ปุ๋ยเคมีและสารกำจัดศัตรูพืชอย่างไม่สมดุลง

สาธารณรัฐประชาชนจีน

จีนกำหนดให้ภารกิจด้านการเกษตรและส่งเสริมพื้นที่ชนบท เป็นวาระสำคัญอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี 2547 ในเอกสารกลางหมายเลข 1 (No 1 Central Document) ซึ่งเป็นนโยบายระดับชาติ แสดงให้เห็นถึงลำดับความสำคัญของนโยบายที่ให้กับด้านเกษตรกรรมและพื้นที่ชนบท ที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องร่วมกันปฏิบัติให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2565 จีนออก “แผนพัฒนาเกษตรขั้นสูงและการพัฒนาชนบท (Advance Agricultural and Rural Modernization) ฉบับที่ 14 ปี 2021 – 2025” แผนพัฒนาฉบับที่ 14 เน้นการส่งเสริมเขตชนบทให้มีความเข้มแข็งอย่างครอบคลุม และกระตุ้นการพัฒนาภาคเกษตรและชนบทให้ทันสมัย เป้าหมายหลักของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 14 ประกอบด้วย

(1) สร้างระบบการผลิตสินค้าเกษตรสำคัญที่มีประสิทธิภาพ รักษาปริมาณการผลิตธัญพืชที่ระดับ 650 ล้านตันต่อปี หรือมากกว่า และการผลิตเนื้อสัตว์ต้องสูงถึง 89 ล้านตันต่อปี ภายในปี 2568

(2) ปรับปรุงคุณภาพ ประสิทธิภาพ และความสามารถทางการแข่งขันของภาคเกษตรอย่างต่อเนื่อง เพิ่มระดับการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมให้มีบทบาทมากขึ้นในการเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตร

(3) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ในชนบท เพิ่มถนนลาดยางในพื้นที่ที่มีประชากรจำนวนมาก และเพิ่มการเข้าถึงแหล่งน้ำดื่มสาธารณะ

(4) พัฒนาระบบนิเวศของสิ่งแวดล้อมในชนบท ลดการใช้ปุ๋ยและยาฆ่าแมลง และเพิ่มปริมาณการใช้ปุ๋ยจากมูลสัตว์ เป็นสัดส่วนร้อยละ 80 ภายในปี 2568

(5) ส่งเสริมรายได้ชาวชนบทให้เติบโตอย่างต่อเนื่อง รายได้ต่อหัวของประชาชนในชนบทต้องมีการขยายตัวสอดคล้องกับการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP)

(6) มุ่งมั่นขจัดความยากจน ติดตามการเปลี่ยนแปลงและให้ความช่วยเหลือเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดกลับสู่ความยากจนอีก

เพื่อบรรลุเป้าหมาย จีนต้องขับเคลื่อนภารกิจสำคัญต่าง ๆ ภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 14 ดังนี้

(1) การพัฒนาระบบห่วงโซ่การผลิต และความมั่นคงทางอาหารของผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญ

- รักษาปริมาณพื้นที่เพาะปลูกธัญพืช สนับสนุนการผลิตธัญพืช อาทิ ข้าว ข้าวสาลี ข้าวโพด ผ่านนโยบายด้านราคา มีการรับซื้อข้าวและข้าวสาลี รวมทั้งมาตรการอุดหนุนผู้ผลิตข้าวโพดและถั่วเหลือง โดยรับประกันต้นทุนทั้งหมด (Full Cost Insurance) และรับประกันรายรับ (Revenue

Insurance) จากธัญพืชหลัก 3 ชนิด คือ ข้าว ข้าวสาลี และข้าวโพด และจัดสรรปริมาณพื้นที่ปลูกพืชแต่ละชนิดและสายพันธุ์

- อนุรักษ์พื้นที่เพาะปลูกและพัฒนาคุณภาพที่ดิน รักษาปริมาณพื้นที่เพาะปลูก จำนวน 120 ล้านเฮกตาร์ (750 ล้านไร่) สร้างพื้นที่เกษตรกรรมสำหรับผลิตธัญพืช 103 ล้านเฮกตาร์ (643.75 ล้านไร่) และจะขยายพื้นที่เกษตรกรรมที่มีมาตรฐานสูงให้ถึง 71.7 ล้านเฮกตาร์ (448.12 ล้านไร่) ภายในปี 2568 ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ดินและแก้ปัญหาดินเพื่อให้สามารถใช้เพาะปลูกได้

- สร้างความเชื่อมั่นด้านการผลิตสินค้าเกษตรสำคัญอื่น ๆ ที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะสินค้าปศุสัตว์ โดยผลิตเนื้อหมู 55 ล้านตันต่อปี (ปี 2564 ผลิตได้ 53 ล้านตัน) และสินค้าประมง 69 ล้านตันต่อปี ภายในปี 2568 (ปี 2563 ผลิตได้ 65.5 ล้านตัน) ทั้งนี้ จีนยังมีแผนเกี่ยวกับการผลิตเนื้อวัวและเนื้อแกะด้วย

- เพิ่มขีดความสามารถภาคเกษตรด้านการจัดการความเสี่ยง ปรับปรุงระบบการจัดซื้อและสำรองสินค้าเกษตรสำคัญ โดยเฉพาะธัญพืช เพิ่มประสิทธิภาพการลดปริมาณขยะจากอาหาร (Food Waste) ด้วยการพัฒนาอาหารและโภชนาการใหม่ ๆ นอกจากนี้ จะกระจายการนำเข้าสินค้าเกษตร และสนับสนุนห่วงโซ่การผลิตโลก ในกลุ่มสินค้าถั่วเหลือง น้ำตาล ฝ้าย ยางธรรมชาติ เมล็ดพืช น้ำมัน น้ำมันพืช และผลิตภัณฑ์นม

(2) อำนวยความสะดวกในการสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพภาคเกษตรและสร้างความสามารถทางการแข่งขัน

- เร่งสนับสนุนการวิจัยด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีภาคเกษตร เน้นการวิจัยและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีด้านการปรับปรุงพันธุ์ การพัฒนาพื้นที่เพาะปลูก เกษตรอัจฉริยะ เครื่องจักรกลทางการเกษตร และแนวการปฏิบัติสู่เกษตรแบบยั่งยืน รวมทั้งการวิจัยเพื่อระบุและควบคุมโรคในพืชและสัตว์

- อำนวยความสะดวกในการฟื้นฟูอุตสาหกรรมเมล็ดพันธุ์ เร่งสำรวจพันธุ์กรรมพืช ปศุสัตว์ และสัตว์น้ำ ดำเนินโครงการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเกี่ยวกับการปรับปรุงเมล็ดพันธุ์ และอำนวยความสะดวกด้านการปรับปรุงเมล็ดพันธุ์พืชเชิงพาณิชย์ และคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาด้านการปรับปรุงเมล็ดพันธุ์พืช

- พัฒนาการวิจัยและการใช้เครื่องจักรกล รวมทั้งอุปกรณ์ทางการเกษตร ออกนโยบายสนับสนุนการจัดซื้อเครื่องจักรกลการเกษตรเพื่อติดตั้งในเขตต่าง ๆ สำหรับใช้ในการสาธิต สร้างฟาร์มสาธิตในเรือนกระจก จัดแสดงโรงงานผลิตสัตว์ขนาดใหญ่ รวมทั้งสนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพัฒนาและผลิตเครื่องจักรกลทางการเกษตรในเขตพื้นที่เชิงเขาและบนภูเขา

(3) พัฒนาความทันสมัยของห่วงโซ่อุตสาหกรรม (Industrial Chain) และห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain)

- ยกระดับการแปรรูปสินค้าเกษตร ส่งเสริมการวิจัยด้านการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรที่สามารถนำไปปรับใช้ได้ในพื้นที่ชนบท พัฒนาการแปรรูปสินค้าเกษตรทั่วประเทศ และสนับสนุนผู้ประกอบการในการสร้างโรงงานแปรรูปและระบบโลจิสติกส์ระดับท้องถิ่น

- เร่งสร้างระบบการจัดเก็บและการขนส่งแบบควบคุมอุณหภูมิ หรือโซ่ความเย็น (Cold Chain) อย่างต่อเนื่อง สนับสนุนการก่อสร้างโรงงานโซ่ความเย็นแห่งใหม่จำนวน 50,000 แห่งในศูนย์กลางของพื้นที่ที่ผลิตผลผลิตการเกษตรแบบสดและมีชีวิต รวมทั้งสร้างระบบการขนส่งแบบควบคุมอุณหภูมิ (Cold Chain Logistics) ระดับประเทศและส่วนภูมิภาค

- พัฒนา E-Commerce ในชนบท จีนจะอำนวยความสะดวกในการพัฒนาและยกระดับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลผ่านระบบ E-Commerce ในชนบท โดยสนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ E-Commerce ทั้งด้านโลจิสติกส์ การค้า การเงิน การตลาด และระบบจัดส่งสินค้าไปสู่เขตชนบท

(4) การสร้างชนบทสีเขียว

- ควบคุมมลพิษจากการเกษตร ลดปริมาณการใช้ยาฆ่าแมลงและปุ๋ยเคมี ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยหมักและปุ๋ยมูลสัตว์จากพื้นที่ปศุสัตว์

- ป้องกันและควบคุมปัญหามลพิษทางดินในพื้นที่เกษตรกรรม เน้นการป้องกันและควบคุมมลพิษในดินในพื้นที่เกษตรสำคัญ พื้นฟูพื้นที่เกษตรที่มีมลพิษในระดับต่ำ – ปานกลาง ส่วนพื้นที่มลพิษสูงให้เปลี่ยนชนิดพืชเกษตรที่สามารถเพาะปลูกได้ หรือปรับเป็นพื้นที่ป่า

- นำร่องการปลูกพืชหมุนเวียน/ปลูกพืชแบบสลับ อาทิ การปลูกธัญพืชสลับกับพืชน้ำมัน บริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และการปลูกข้าวสลับกับเรพซิด (Rapeseed) ในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำแยงซี

- สร้างระบบอุดหนุนสินค้าเกษตรใหม่ ปรับปรุงการอุดหนุนสินค้าเกษตรแบบกล่องเขียว (Green Box) กล่องฟ้า (Blue Box) และกล่องอำพัน (Amber Box)¹ โดยสำรวจต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรและข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม เพื่อปรับปรุงระบบประกันสินค้าเกษตรและการกำหนดวงเงินอุดหนุน

- ขยายโอกาสของภาคเกษตรสู่โลกภายนอก ใช้จุดแข็งจากนโยบายข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (Belt and Road Initiative: BRI) เพิ่มความร่วมมือทั้งระดับพหุภาคและทวิภาคีด้านสินค้า

¹ การอุดหนุนของสินค้าเกษตร ตามการแบ่งประเภทขององค์การการค้าโลก (WTO) โดยกล่องเขียว (Green Box) หมายถึง การอุดหนุนที่ส่งผลกระทบต่อราคาน้อยมาก หรือไม่บิดเบือนตลาดเลย เช่น การอุดหนุนงบวิจัยและพัฒนาภาคเกษตร เป็นต้น กล่องฟ้า (Blue Box) หมายถึง การอุดหนุนที่บิดเบือนตลาดที่มีเงื่อนไขให้เกษตรกรจำกัดการผลิต เช่น การจ่ายเงินอุดหนุน เป็นต้น และกล่องอำพัน (Amber Box) หมายถึง การอุดหนุนที่ส่งผลกระทบต่อราคาหรือบิดเบือนตลาด เช่น นโยบายอุดหนุนราคาสินค้าโดยรัฐ เป็นต้น

เกษตรกับประเทศตามแนวเส้นทาง BRI รวมถึงจะเข้ามามีบทบาทด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีภาคเกษตรกรรมของโลก โดยเน้นประเด็นความมั่นคงทางอาหาร การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การพัฒนาที่ยั่งยืน และผลิตภัณฑ์ด้านสัตว์น้ำ โดยเพิ่มการมีส่วนร่วมในการเจรจาขององค์การการค้าโลก (WTO) ที่เกี่ยวข้องกับเกษตร

นอกจากนี้ กระทรวงการคลัง และกระทรวงเกษตรและชนบท ได้เผยแพร่นโยบายการสร้างความเข้มแข็งภาคการเกษตรและเกษตรกร เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2565 ประกอบด้วยการดำเนินการ 9 ด้าน ดังนี้

(1) สนับสนุนการผลิตอาหาร ได้แก่ (1) ให้เงินช่วยเหลือแบบจ่ายครั้งเดียวแก่เกษตรกรผู้ปลูกธัญพืช เพื่อชดเชยต้นทุนที่เพิ่มขึ้น และให้แน่ใจว่าเกษตรกรมีรายได้ที่เหมาะสม เป็นการสนับสนุนการผลิตธัญพืชรักษาเสถียรภาพรายได้ของเกษตรกร และกระตุ้นเกษตรกรในการปลูกธัญพืช (2) ให้เงินช่วยเหลือเพื่อซื้อเครื่องจักรกลการเกษตร (3) ส่งเสริมการผลิตพืชหลักที่สำคัญ (เน้นธัญพืช ได้แก่ ข้าว ข้าวสาลี ข้าวโพด และพืชน้ำมัน (ถั่วเหลือง และเรพซิด) ให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีคุณภาพสูง และประสิทธิภาพสูง (4) ให้บริการทางสังคมสำหรับการผลิตทางการเกษตร (เน้นธัญพืชและถั่วเหลือง) สนับสนุนสหกรณ์และองค์กรในชนบท เพื่อปรับปรุงความพร้อมด้านเทคโนโลยี ส่งเสริมการประหยัดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพ และให้รายได้เกษตรกรเพิ่มขึ้น (5) ปฏิรูปและสร้างระบบส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรระดับรากหญ้า มุ่งเน้นความมั่นคงด้านการผลิตธัญพืช และจัดหาผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่มีประสิทธิภาพ ตามความเหมาะสมของพื้นที่ และ (6) ให้เงินช่วยเหลือผู้ผลิตข้าวโพด/ถั่วเหลือง/ข้าว และให้รางวัลผู้ผลิตธัญพืชรายใหญ่ เพื่อปฏิรูปโครงสร้างอุปทานทางการเกษตรและความมั่นคงทางอาหารของประเทศ

(2) ปกป้องและการปรับปรุงคุณภาพที่ดินเพาะปลูก ได้แก่ (1) ให้เงินช่วยเหลือเพื่อคุ้มครองความอุดมสมบูรณ์ของที่ดินเพาะปลูก (2) สร้างพื้นที่เกษตรมาตรฐานสูงทั่วประเทศจีน และเน้นสนับสนุนจังหวัดหลักที่ผลิตธัญพืช (3) ปกป้องดินดำ (ดินที่มีความสมบูรณ์ของแร่ธาตุ) ของภาคตะวันออกเฉียงเหนืออย่างต่อเนื่อง (4) ยกกระต๊อบและอนุรักษ์คุณภาพที่ดินเพาะปลูก (5) หมุนเวียนการใช้ประโยชน์ในพื้นที่เพาะปลูกและที่รกร้าง และ (6) ไถดินดานเพื่อกักเก็บน้ำ/ความชื้น

(3) นวัตกรรมและการพัฒนาอุตสาหกรรมพันธุ์พืช/สัตว์ ได้แก่ (1) อนุรักษ์เชื้อพันธุ์ (2) ส่งเสริมการปรับปรุงพันธุ์ปศุสัตว์ และ (3) ให้รางวัลแก่พื้นที่ที่ผลิตเมล็ดพันธุ์ที่สำคัญ (เช่น ข้าว ข้าวสาลี ข้าวโพด ถั่วเหลือง เรพซิด และฝ้าย) เพื่อยกระดับอุตสาหกรรมเมล็ดพันธุ์

(4) พัฒนาสุขอนามัยการเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ (1) พื้นฟูการเลี้ยงโคนม (2) สนับสนุนฟาร์มปศุสัตว์ขนาดใหญ่ และองค์กรบริการรวบรวมและจัดเก็บอาหารสัตว์ (3) ยกระดับคุณภาพเนื้อวัวและเนื้อแกะ และ (4) ให้รางวัลอำเภอที่ผลิตสุกร/วัว/แกะ เพื่อสนับสนุนอุตสาหกรรม

(5) ยกระดับห่วงโซ่อุตสาหกรรมการเกษตรทั้งหมด ได้แก่ (1) พัฒนาอุตสาหกรรมการเกษตรแบบบูรณาการ วางผังและก่อสร้างอุตสาหกรรมการเกษตรสมัยใหม่ อุตสาหกรรมการเกษตรที่ได้เปรียบและมีลักษณะเฉพาะ (2) มุ่งเน้นสร้างความมั่นคงด้านอาหารของประเทศ และจัดหาผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่สำคัญอย่างมีประสิทธิภาพ (ข้าว ข้าวสาลี ข้าวโพด ถั่วเหลือง เรพซีด ถั่วลิสง วัว แกะ สุกร การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด ยางพารา ฝ้าย น้ำตาล อุตสาหกรรมนม อุตสาหกรรมเมล็ดพันธุ์ผัก ฯลฯ) (3) ก่อสร้างห้องเย็นเพื่อเก็บสินค้าเกษตรสด และ (4) คุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของสินค้าเกษตร

(6) การปลูกฝังองค์กรธุรกิจรูปแบบใหม่ ได้แก่ (1) บ่มเพาะเกษตรกรคุณภาพสูง (2) การพัฒนาคุณภาพสูงสำหรับองค์กรธุรกิจด้านการจัดการการเกษตรในรูปแบบใหม่ และ (3) ให้บริการประกันสินเชื่อการเกษตร

(7) การคุ้มครองและใช้ทรัพยากรการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ (1) ให้เงินช่วยเหลือ/เงินรางวัลเพื่อคุ้มครองระบบนิเวศทุ่งหญ้า (2) ให้เงินช่วยเหลือเพื่อพัฒนาการประมง ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรประมง ส่งเสริมการผลิตที่ปลอดภัย (3) นำร่องการปลูกพืชที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (4) ใช้ประโยชน์จากฟางข้าวอย่างครบวงจร และ (4) ใช้และรีไซเคิลฟิล์มคลุมดินที่ได้มาตรฐาน และมีประสิทธิภาพ

(8) การป้องกันและลดภัยพิบัติด้านการเกษตร ได้แก่ (1) บรรเทาสาธารณภัยด้านการผลิตทางการเกษตร (2) ป้องกันและควบคุมโรคในสัตว์ (3) สนับสนุนเงินช่วยเหลือเบี้ยประกันภัยการเกษตร

(9) การปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยในชนบท ได้แก่ ส่งเสริมการปรับปรุงห้องน้ำในชนบท

6. ข้อเสนอแนะทางการเพิ่มรายได้ของภาคการเกษตร

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

(1) **ปรับโครงสร้างการผลิตสินค้าเกษตร** ปัญหาสินค้าเกษตรไทยขาดความหลากหลาย กระจุกตัวในสินค้าเดิม และส่วนใหญ่เป็นสินค้าโภคภัณฑ์ที่อิงราคาตลาดโลก ซึ่งเผชิญการแข่งขันด้านราคาที่รุนแรง จึงควรส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตสินค้าเกษตรที่มีความหลากหลาย เพื่อลดความเสี่ยงจากความผันผวนของราคา และลดความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และใช้พื้นที่ทำการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ (ปี 2564 ประเทศไทยมีพื้นที่ทำการเกษตร 149.75 ล้านไร่ ใช้ทำนาถึงร้อยละ 43.68 ของพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด) และเพิ่มผลผลิตภาพการผลิต เพื่อสามารถนำพื้นที่ไปใช้เพาะปลูกพืชอื่น ๆ ให้หลากหลาย หรืออาจทำฟาร์มปศุสัตว์ และทำประมง ทั้งนี้ การปรับโครงสร้างการผลิตสินค้าเกษตร ควรคำนึงถึงความต้องการของตลาด จุดเด่นในแต่ละพื้นที่ และความเหมาะสมกับการใช้ที่ดิน

(2) **นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้เพื่อเพิ่มผลิตภาพและลดต้นทุน** พัฒนาสู่การเกษตรยุคดิจิทัล ทำการเกษตรแม่นยำ (Precision Farming) มุ่งสู่เกษตรอัจฉริยะ ใช้เทคโนโลยีมาเพื่อเพิ่มปริมาณและคุณภาพผลผลิต ควบคุมด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ใช้ปัจจัยการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ใช้เครื่องจักรกล หุ่นยนต์ โดรน (Drone) ทำการเกษตร สามารถทุ่นแรง ประหยัดเวลา และแก้ปัญหาขาดแคลนแรงงาน ตลอดจนมีโครงการช่วยเหลือพัฒนาเกษตรกรหรือผู้ประกอบการเกษตร ให้สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัล ทั้งนี้ ภาครัฐต้องให้การสนับสนุน อาทิ จัดหาเครื่องจักรกลการเกษตร เครื่องทุ่นแรง ให้เกษตรกรสามารถหยิบยืมจากหน่วยงานภาครัฐ หรืออาจให้ชุมชนเป็นเจ้าของร่วมกัน

(3) **การวิจัยและพัฒนาด้านการเกษตร** เพิ่มงบประมาณการวิจัยและการพัฒนาด้านการเกษตร ที่ช่วยลดต้นทุนการผลิต และเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร (อาทิ การวิจัยด้านเทคโนโลยีชีวภาพ การปรับปรุงพันธุ์พืชและสัตว์ พัฒนาสายพันธุ์ที่มีผลิตภาพสูง และทนต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม) กำหนดทิศทางงานวิจัยและจัดสรรทุนแบบบูรณาการหลายสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การวิจัยตอบโจทย์เกษตรกรและผู้บริโภค นอกจากนี้ จะต้องมีการแจกจ่ายพันธุ์พืชและสัตว์ให้เกษตรกรอย่างทั่วถึงและเพียงพอ

(4) **บริหารจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพและรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ** พื้นที่ทำการเกษตรที่มีระบบชลประทาน มีสัดส่วนเพียงร้อยละ 23.29 ของพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดของประเทศ (ปี 2564 ประเทศไทยมีพื้นที่ทำการเกษตร 149.75 ล้านไร่ เป็นพื้นที่ที่มีระบบชลประทาน

34.88 ล้านไร่) เนื่องจากพื้นที่ทำการเกษตรส่วนใหญ่อยู่นอกเขตชลประทาน จึงมีความเสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำ และทำให้ปริมาณและคุณภาพของผลผลิตสินค้าเกษตรมีความไม่แน่นอน ส่งผลให้ราคาและรายได้ของเกษตรกรไม่แน่นอนตามไปด้วย จึงต้องพัฒนาทรัพยากรน้ำเพื่อการเกษตร (เช่น พัฒนาแหล่งน้ำและระบบกระจายน้ำ และพัฒนาน้ำบาดาล) และบริหารจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ กำหนดพื้นที่เพาะปลูกที่เหมาะสมกับพืช เตรียมการรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เชื่อมโยงการทำงานทั้งระดับพื้นที่และส่วนกลาง เพื่อบริหารจัดการน้ำ วางแผนการผลิตและใช้น้ำอย่างเหมาะสม ในแต่ละพื้นที่ เพิ่มการสื่อสารข้อมูลและเตือนภัย ตลอดจนให้ความรู้เกษตรกรเกี่ยวกับพืชใช้น้ำน้อยและพืชทนแล้ง

(5) **การลดต้นทุนปัจจัยการผลิต** ต้นทุนปัจจัยการผลิตที่สำคัญของภาคเกษตร ได้แก่ ปุ๋ยเคมี ในปี 2565 ไทยนำเข้าปุ๋ยเคมีเป็นมูลค่า 103,205 ล้านบาท มีสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 80 ของมูลค่าการนำเข้าปัจจัยการผลิต²ของเกษตรกรไทย ดังนั้น ควรส่งเสริมการใช้ปุ๋ยเคมีอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามหลักวิชาการ ให้เหมาะสมกับดิน ชนิดพืช ปริมาณ และเวลา (เช่น ปุ๋ยสั่งตัด และปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน) และส่งเสริมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ภายในประเทศมากขึ้น (เช่น ปุ๋ยคอกจากปศุสัตว์ วัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตร ปุ๋ยพืชสด) ซึ่งเป็นการใช้วัสดุเหลือทิ้งในท้องถิ่นให้คุ้มค่า ช่วยลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ให้เกษตรกร นอกจากนี้ ควรกำหนดเป้าหมายการผลิตและการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในประเทศเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ กรมส่งเสริมการเกษตร มีศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) อยู่ทุกอำเภอ สามารถช่วยเหลือแนะนำเกษตรกรเพื่อวางแผนการใช้ปุ๋ยอย่างมีประสิทธิภาพ ตัวอย่างเช่น จีนกำหนดนโยบายเพิ่มปริมาณการใช้ปุ๋ยจากมูลสัตว์ เป็นสัดส่วนร้อยละ 80 ภายในปี 2568

(6) **สร้างความเข้มแข็งสหกรณ์การเกษตร** ซึ่งสหกรณ์การเกษตรเป็นการรวมกลุ่มของเกษตรกรในพื้นที่ กระจายอยู่ทั่วประเทศ และมีความใกล้ชิดกับชุมชนท้องถิ่น สามารถมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและยกระดับรายได้เกษตรกร โดยหน่วยงานภาครัฐควรให้การสนับสนุนด้านต่าง ๆ อาทิ ให้ความรู้เจ้าหน้าที่และสมาชิกสหกรณ์ ด้านการบริหารจัดการธุรกิจ ความรู้ในการของบประมาณจากภาครัฐ (อาทิ ของบประมาณเพื่อสนับสนุนเครื่องจักรกลหรือเทคโนโลยีการเกษตร ซึ่งจะเป็นสินทรัพย์ของสหกรณ์ และสามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันในกลุ่มสมาชิก) ความรู้ด้านการแปรรูปสินค้าเกษตร ตลอดจนให้สหกรณ์การเกษตรเป็นตัวแทนรวบรวมผลผลิตทางการเกษตรของสมาชิกจำหน่ายผ่านช่องทางต่าง ๆ นอกจากนี้ ควรมีการบูรณาการระหว่างกระทรวงที่เกี่ยวข้องให้เข้มแข็ง โดยกระทรวงพาณิชย์สามารถช่วยเหลือด้านการพัฒนาสินค้า บรรจุภัณฑ์ การเชื่อมโยงตลาด ซึ่งช่องทาง

² ปัจจัยการผลิต ได้แก่ ปุ๋ยเคมี สารกำจัดวัชพืช สารกำจัดศัตรูพืช สารป้องกันและกำจัดโรคพืช เมล็ดพันธุ์นำเข้า และอื่น ๆ

การจัดจำหน่าย ตลอดจนส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร (เช่น สินค้า GI) ผ่านการขับเคลื่อนโดยสหกรณ์ เพื่อให้ขายสินค้าได้มากขึ้นและมีราคาสูงขึ้น

(7) **สร้างหลักประกันความมั่นคงทางรายได้ให้เกษตรกร** ส่งเสริมการประกันภัยพืชผลทางการเกษตร สร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรทำประกันภัยพืชผลทางการเกษตร ซึ่งควรมีเงื่อนไขและการดำเนินการที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน และมีการจ่ายเงินรวดเร็ว ตลอดจนส่งเสริมระบบเกษตรพันธสัญญา เพื่อให้ได้คุณภาพและปริมาณของผลผลิตตามที่ต้องการร่วมกันในระยะยาว โดยภาครัฐดูแลช่วยเหลือเพื่อให้ข้อสัญญาเกิดความเป็นธรรม และให้ความรู้แก่เกษตรกรเพื่อไม่ให้ถูกหลอกลวงหรือถูกเอาเปรียบ ตลอดจนผลักดันการบังคับใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. 2560 หรืออาจปรับปรุงให้มีความเหมาะสม

(8) **กระตุ้นการลงทุนภาคเกษตร** ส่งเสริมการลงทุนภาคเกษตร ประชาสัมพันธ์มาตรการส่งเสริมการลงทุนภาคเกษตร เชิญชวนนักลงทุนชาวไทยและชาวต่างชาติให้มาลงทุนในภาคเกษตร อุตสาหกรรมการเกษตร และอุตสาหกรรมเป้าหมาย S-Curve ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งจัดโรดโชว์ไปยังประเทศเป้าหมายการลงทุนภาคเกษตร โดยให้สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ เช่น การลดภาษีหรือสิทธิพิเศษด้านภาษีอื่น ๆ เพื่อให้เกษตรกร ผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร ผู้ให้บริการด้านการเกษตร (เช่น ผู้ให้บริการระบบเกษตรสมัยใหม่ ผู้ให้บริการเกษตรอัจฉริยะ) สามารถนำเข้าเทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัยได้ในราคาที่ไม่แพง เพื่อลดต้นทุนการผลิต ลดปัญหาด้านแรงงาน เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และต่อยอดสร้างมูลค่าเพิ่ม ทั้งนี้ ธุรกิจที่ BOI ให้การส่งเสริม อาทิ การผลิตสารสกัดจากวัตถุดิบธรรมชาติ การผลิตปุ๋ยชีวภาพ กิจการห้องเย็นและขนส่งห้องเย็น การเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ การแปรรูปอาหารที่มีมูลค่าเพิ่มสูง และอุตสาหกรรมเชื้อเพลิงชีวภาพและเคมีชีวภาพ

(9) **เชื่อมโยงการผลิตสินค้าเกษตรสู่อุตสาหกรรมแห่งอนาคต** ส่งเสริมการนำผลผลิตทางการเกษตรไปเป็นวัตถุดิบตั้งต้นเพื่อแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ในอุตสาหกรรมต่าง ๆ อาทิ โปรตีนทางเลือก สมุนไพรแปรรูป อาหารทางการแพทย์ อาหารเพื่อสุขภาพ อาหารฟังก์ชัน อุตสาหกรรมชีวภาพ อุตสาหกรรมยาและเวชภัณฑ์ การผลิตสารสกัดจากวัตถุดิบธรรมชาติและสารออกฤทธิ์ เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร รวมทั้งช่วยรองรับผลผลิตทางการเกษตรที่มีจำนวนมากได้ ทั้งนี้ ภาครัฐสามารถเป็นตัวกลางเชื่อมโยงจับคู่ระหว่างเกษตรกรและผู้ประกอบการที่นำสินค้าเกษตรไปแปรรูป (ตัวอย่างเช่น จีน สนับสนุนผู้ประกอบการในการสร้างโรงงานแปรรูประดับท้องถิ่น)

(10) **พัฒนาศักยภาพเกษตรกรและชุมชนเกษตรกร** เพิ่มองค์ความรู้แก่เกษตรกรให้เข้มแข็งและแข่งขันได้ อาทิ การทำระบบฟาร์มอัจฉริยะ การทำเกษตรแบบยั่งยืน เกษตรคาร์บอนต่ำ การใช้พลังงานทางเลือก การนำโมเดลเศรษฐกิจ BCG มาสร้างรายได้ เช่น เกษตรผสมผสาน ปลูกข้าวใช้น้ำน้อย

ลดเผาตอซัง เพิ่มพื้นที่ปลูกไม้ยืนต้นซึ่งสามารถประเมินคาร์บอนเครดิตและขายเป็นปริมาณคาร์บอน การบริหารจัดการต้นทุน การลดต้นทุนการผลิต (เช่น ใช้ปุ๋ยและสารเคมีทางการเกษตรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด) พัฒนาทักษะแรงงานภาคเกษตรให้เป็นเกษตรกรอัจฉริยะ ขายสินค้าเกษตรผ่านช่องทางออนไลน์ และสามารถใช้เครื่องมือและเทคโนโลยี ผ่านกระบวนการต่าง ๆ เช่น จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ทางการเกษตร สนับสนุนหน่วยธุรกิจให้บริการทางการเกษตร (Agricultural Service Provider: ASP) และสร้างเครือข่ายเพื่อเป็นทางเลือกให้เกษตรกรเข้าถึงบริการทางการเกษตรได้ครบวงจรในราคาที่เป็นธรรม เป็นต้น

(11) **พัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการภาคเกษตร** พัฒนาศักยภาพและเตรียมความพร้อมผู้ประกอบการผู้ผลิตและผู้ส่งออกสินค้าเกษตรและอาหาร ให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการค้าออนไลน์ แนวโน้มทิศทางการค้า รสนิยมของผู้บริโภค กฎระเบียบทางการค้าสินค้าเกษตรและอาหารของประเทศคู่ค้า รวมถึงสิทธิประโยชน์ทางการค้าต่าง ๆ

(12) **พัฒนาการตลาดและการประชาสัมพันธ์** เช่น ส่งเสริมเอกชนลงทุนพัฒนาตลาดกลางภูมิภาคหรือตลาดชุมชน ผลักดันให้มีการจัดเก็บข้อมูลราคาสินค้าเกษตรเปรียบเทียบระหว่างตลาดภูมิภาคและตลาดส่วนกลางอย่างต่อเนื่อง เพื่อทราบความแตกต่างของราคาสินค้าในแต่ละตลาด ทำให้สามารถกำหนดราคาในตลาดออนไลน์ได้เหมาะสม และพัฒนาความรู้และทักษะให้เกษตรกรสามารถซื้อขายผลผลิตผ่านตลาดออนไลน์ ใช้อินฟลูเอนเซอร์ช่วยทำการตลาดสินค้าเกษตรและอาหาร ส่งเสริมซอฟต์แวร์ทราฟเฟอร์ ตลอดจนหาตลาดใหม่ ๆ ในต่างประเทศ รวมทั้งวางแนวทางสนับสนุนให้การค้าสินค้าเกษตรไทยเป็นวาระแห่งชาติ และส่งเสริมประชาสัมพันธ์แพลตฟอร์ม MOC Agri Mart ตลาดออนไลน์สินค้าเกษตรของกระทรวงพาณิชย์ ให้เป็นที่รู้จักแพร่หลายมากขึ้น เน้นจุดเด่นช่วยสนับสนุนเกษตรกรโดยตรง

(13) **พัฒนาคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรและแปรรูปสร้างมูลค่า** ปรับระบบการผลิตสินค้าเกษตรให้มีความปลอดภัยและได้มาตรฐาน (เช่น มาตรฐานเกษตรปลอดภัย หรือเกษตรอินทรีย์) ระยะเวลาและวิธีการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม มีการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ปรับจากการผลิตสินค้าเกษตรที่เป็นวัตถุดิบหรือแปรรูปขั้นต้น สู่การผลิตที่เน้นคุณภาพ สร้างคุณค่าและรายได้มากขึ้น เพิ่มการแปรรูปและสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใหม่ รวมทั้งมีระบบตรวจสอบย้อนกลับเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภค

(14) **การพัฒนาฐานข้อมูลด้านการเกษตรอย่างต่อเนื่อง** หน่วยงานต่าง ๆ มีการจัดทำฐานข้อมูลสินค้าเกษตร เช่น ศูนย์ข้อมูลเกษตรแห่งชาติ ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร นอกจากนี้ สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า ร่วมกับ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร มีการจัดทำฐานข้อมูลสินค้าเกษตรในรูปแบบแดชบอร์ด ให้บริการผ่านเว็บไซต์ คิดค้า.com (เผยแพร่แล้ว 9 สินค้า ได้แก่ ข้าว

ปาล์ม น้ำมัน มันสำปะหลัง ยางพารา ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ทุเรียน กุ้งขาวแวนนาไม ไก่เนื้อ และสุกร) ซึ่งข้อมูลจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการผลิตและการตลาดสินค้าเกษตร ทั้งนี้ ข้อมูลการเกษตรยังไม่ครบถ้วนและไม่ครอบคลุมตลอดห่วงโซ่การผลิตและจำหน่าย อาทิ ขาดข้อมูลความต้องการสินค้าเกษตรในประเทศและประเทศคู่ค้า ทำให้ไม่สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์โอกาสทางการค้าและวางแผนการผลิตให้มีความแม่นยำมากขึ้น และต้องมีการปรับปรุงให้มีข้อมูลหลากหลาย ถูกต้อง ทันสมัย และใช้งานได้ง่าย โดยเพิ่มการแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อพัฒนาฐานข้อมูลกับหน่วยงานในประเทศและระดับนานาชาติ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อเกษตรกรและผู้ประกอบการอย่างแท้จริง

(15) **การขนส่งและโลจิสติกส์สินค้าเกษตร** โลจิสติกส์ควบคุมอุณหภูมิ (Cold Chain Logistics) ช่วยรักษาความสดใหม่ของสินค้าเกษตรและอาหาร ยืดอายุการเก็บรักษา ตั้งแต่กระบวนการหลังเก็บเกี่ยวจนถึงมือผู้บริโภค ซึ่งไทยมีกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง 2 ด้านหลัก คือ (1) ด้านการขนส่ง “มาตรฐานคุณภาพการขนส่งสินค้าเกษตรและอาหารด้วยรถบรรทุกแบบควบคุมอุณหภูมิ” (Q Cold Chain) ภายใต้การกำกับดูแลของกรมการขนส่งทางบก เป็นเครื่องมือสำหรับผู้ประกอบการขนส่งในการพัฒนาศักยภาพการขนส่งสินค้าเกษตรและอาหารให้ได้มาตรฐานและเป็นที่ยอมรับระดับสากล จึงควรเร่งสร้างความรู้ความเข้าใจให้เกษตรกรและผู้ประกอบการถึงหลักเกณฑ์ วิธีการตรวจประเมินกระบวนการให้การรับรองตามมาตรฐานฯ และ (2) ด้านคลังสินค้า พระราชบัญญัติคลังสินค้า ไซโล และห้องเย็น พ.ศ. 2558 ภายใต้การกำกับดูแลของกรมการค้าภายใน ซึ่งภาครัฐควรบูรณาการการกำกับดูแลมาตรฐานระบบโลจิสติกส์แบบควบคุมอุณหภูมิตลอดทั้งห่วงโซ่อุปทาน ทั้งในส่วนของขนส่งและคลังสินค้า นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการให้บริการ คลังสินค้า ไซโล ห้องเย็นสาธารณะ รวมทั้งประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรและผู้ประกอบการมาใช้บริการมากขึ้น ตัวอย่างเช่น จินมีนโยบายสร้างระบบการจัดเก็บและการขนส่งแบบควบคุมอุณหภูมิ หรือ Cold Chain อาทิ สนับสนุนการก่อสร้างโรงงานไซโลความเย็น 50,000 แห่ง ในศูนย์กลางของพื้นที่การเกษตร รวมทั้งสร้าง Cold Chain Logistics ระดับประเทศและส่วนภูมิภาค

(16) **ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร** การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นทางเลือกของเกษตรกรในการสร้างรายได้เพิ่มเติม และยังมีการท่องเที่ยวรูปแบบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาคเกษตร เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน การท่องเที่ยวเชิงอาหาร ที่สามารถช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจ และกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น สร้างธุรกิจหรือสินค้าใหม่ ๆ ชุมชนเกิดการพัฒนาตนเอง โดยชุมชนสามารถจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อการเรียนรู้เรื่องวิถีชีวิต ให้นักท่องเที่ยวร่วมมือทำกิจกรรมการเกษตร เช่น ดำนา เก็บพืชผัก ตักปลา เก็บไข่ไก่ แล้วนำผลผลิตที่ได้มาทำอาหารกับนักท่องเที่ยวโดยตรง ทั้งนี้ ควรมีการส่งเสริมให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีคุณภาพมาตรฐาน ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความเชื่อมั่น และเลือกท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ภาครัฐต้องให้ความสำคัญกับการจัดให้มีโครงสร้างพื้นฐาน และการปรับปรุงภูมิทัศน์ เพื่อให้เกิดความสะดวกและสวยงาม จูงใจให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเยี่ยมชม

ภาคผนวก

ตารางผนวกที่ 1 ผลิตภัณ์ท์มวลรวมภายในประเทศ และอัตราการขยายตัว (% Δ YOY) ปี 2563 – 2565

(หน่วย: พันล้านบาท)

รายการ	ประจำปี		
	2563	2564	2565
ผลิตภัณ์ท์มวลรวมภายในประเทศ (% Δ YOY)	15,661.15 (-6.1)	16,166.60 (1.5)	17,370.24 (2.6)
ผลิตภัณ์ท์มวลรวมภาคการเกษตร (% Δ YOY)	1,362.95 (-3.3)	1,407.85 (2.3)	1,531.12 (2.4)
สัดส่วนต่อผลิตภัณ์ท์มวลรวมภายในประเทศ (ร้อยละ)	8.70	8.71	8.81
ผลิตภัณ์ท์มวลรวมภาคอุตสาหกรรม (% Δ YOY)	4,791.40 (-5.9)	5,218.50 (3.8)	5,641.05 (-0.5)
สัดส่วนต่อผลิตภัณ์ท์มวลรวมภายในประเทศ (ร้อยละ)	30.59	32.28	32.48
ผลิตภัณ์ท์มวลรวมภาคบริการ (% Δ YOY)	9,506.80 (-6.6)	9,540.25 (0.4)	10,198.07 (4.3)
สัดส่วนต่อผลิตภัณ์ท์มวลรวมภายในประเทศ (ร้อยละ)	60.71	59.01	58.71

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางผนวกที่ 2 จำนวนแรงงานของประเทศไทย ปี 2564 – 2566

(หน่วย: ล้านคน)

รายการ	ประจำปี		
	2564	2565	2566
ภาคการเกษตร	12.68	12.40	11.63
สัดส่วน	33.63	31.34	29.31
ภาคอุตสาหกรรม	8.14	8.54	8.80
สัดส่วน	21.59	21.58	22.18
ภาคบริการ	16.88	18.63	19.24
สัดส่วน	44.76	47.08	48.49
จำนวนแรงงานทั้งหมด	37.71	39.57	39.68

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ ณ วันที่ 27 กันยายน 2566

ตารางผนวกที่ 3 การส่งเสริมการลงทุน ปี 2563 - 2566 (ม.ค - มิ.ย.)

	2563		2564		2565		2566 (ม.ค-มิ.ย.)	
	จำนวนโครงการ	เงินลงทุน (พันล้านบาท)	จำนวนโครงการ	เงินลงทุน (พันล้านบาท)	จำนวนโครงการ	เงินลงทุน (พันล้านบาท)	จำนวนโครงการ	เงินลงทุน (พันล้านบาท)
รวมทุกหมวดอุตสาหกรรม								
การขอรับการส่งเสริม	1,591 (+6.7%)	386.11 (-33.5%)	1,499 (-5.8%)	478.95 (+41.4%)	2,119 (+41.4%)	664.64 (+38.8%)	891 (+17.7%)	364.42 (+69.3%)
การอนุมัติให้การส่งเสริม	1,501 (+0.1%)	361.41 (-19.2%)	1,572 (+4.7%)	511.90 (+41.4%)	1,554 (-1.2%)	618.62 (+20.9%)	1,058 (+40.9%)	377.36 (+0.5%)
การออกบัตรส่งเสริม	1,320 (-0.5%)	430.67 (+20.41%)	1,366 (+3.5%)	403.23 (+41.4%)	1,490 (+9.1%)	489.09 (+21.3%)	851 (+24.1%)	234.69 (+7.8%)
หมวดเกษตรกรรมและผลิตผลจากการเกษตร								
การขอรับการส่งเสริม	183 (-6.6%)	40.82 (-0.0%)	183 (-)	44.52 (+9.1%)	309 (+68.9%)	82.23 (+84.7%)	147 (+30.1%)	64.02 (+51.5%)
การอนุมัติให้การส่งเสริม	198 (-4.4%)	36.76 (-19.3%)	215 (+8.6%)	54.34 (+47.8%)	206 (-4.2%)	58.70 (+8.0%)	148 (+72.1%)	43.63 (+59.4%)
การออกบัตรส่งเสริม	159 (-7.6%)	39.89 (+27.1%)	190 (+19.5%)	43.62 (+9.4%)	184 (-3.2%)	58.19 (+33.4%)	126 (+46.5%)	28.29 (+10.5%)

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ณ วันที่ 9 ต.ค. 2566

หมายเหตุ * ปี 2566 มีการจัดหมวดกิจกรรมใหม่ โดยเปลี่ยนจากเกษตรกรรมและผลิตผลจากการเกษตร เป็นเกษตร อาหาร และเทคโนโลยีชีวภาพ

ตารางผนวกที่ 4 การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ปี 2563 - 2566 (ม.ค - มิ.ย.)

	2563		2564		2565		2566 (ม.ค-มิ.ย.)	
	จำนวนโครงการ	เงินลงทุน (พันล้านบาท)	จำนวนโครงการ	เงินลงทุน (พันล้านบาท)	จำนวนโครงการ	เงินลงทุน (พันล้านบาท)	จำนวนโครงการ	เงินลงทุน (พันล้านบาท)
รวมทุกหมวดอุตสาหกรรม								
การขอรับการส่งเสริม	860 (-7.9%)	169.33 (-63.6%)	753 (-12.4%)	318.34 (+88.0%)	1,070 (+42.1%)	433.97 (+36.3%)	507 (+33.1%)	304.04 (+140.9%)
การอนุมัติให้การส่งเสริม	923 (+5.4%)	252.23 (-10.5%)	771 (-16.5%)	280.67 (+11.3%)	802 (+4.0%)	320.45 (+14.2%)	573 (+52.8%)	266.19 (+78.7%)
หมวดเกษตรกรรมและผลิตผลจากการเกษตร								
การขอรับการส่งเสริม	50 (-30.6%)	12.09 (-0.8%)	63 (+26.0%)	25.87 (+114.0%)	92 (+46.0%)	29.99 (+15.9%)	43 (+4.9%)	35.45 (+77.3%)
การอนุมัติให้การส่งเสริม	57 (-17.4%)	8.19 (-47.1%)	72 (+26.3%)	24.86 (+203.5%)	66 (-8.3%)	24.95 (+0.4%)	46	18.21

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ณ วันที่ 9 ต.ค. 2566

หมายเหตุ * ปี 2566 มีการจัดหมวดกิจกรรมใหม่ โดยเปลี่ยนจากเกษตรกรรมและผลิตผลจากการเกษตร เป็นเกษตร อาหาร และเทคโนโลยีชีวภาพ

ตารางผนวกที่ 5 การถือครองและการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกร ปี 2562 – 2564

(หน่วย: ล้านไร่)

รายการ	ประจำปี		
	2562	2563	2564
1. เนื้อที่ทั้งประเทศ	320.70	320.70	320.70
1.1 เนื้อที่ป่าไม้	102.48	102.36	102.21
1.2 เนื้อที่ถือครองนอกการเกษตร	68.97	69.09	68.74
1.3 เนื้อที่ถือครองทางการเกษตร	149.25	149.25	149.75
สัดส่วนพื้นที่ทำการเกษตรต่อพื้นที่ทั้งหมด (%)	46.54	46.54	46.69
1.3.1 ภาคเหนือ	32.50	32.52	31.86
1.3.2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	63.86	63.48	64.97
1.3.3 ภาคกลาง	31.14	30.77	28.98
1.3.4 ภาคใต้	21.75	22.49	23.94
2. เนื้อที่ชลประทาน			
2.1 เนื้อที่ในเขตชลประทาน	34.59	34.94	34.88
2.1.1 ภาคเหนือ	10.18	10.13	10.16
2.1.2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	7.86	8.15	8.43
2.1.3 ภาคกลาง	12.86	13.17	13.03
2.1.4 ภาคใต้	3.69	3.48	3.26
สัดส่วนพื้นที่ชลประทานต่อพื้นที่เกษตร (%)	23.18	23.41	23.29
2.2 เนื้อที่นอกเขตชลประทาน	115.16	114.32	114.87
2.2.1 ภาคเหนือ	22.32	22.39	21.71
2.2.2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	56.00	55.32	56.54
2.2.3 ภาคกลาง	18.28	17.60	15.95
2.2.4 ภาคใต้	18.06	19.01	20.67
3. การใช้ที่ดินในกิจกรรมต่าง ๆ			
3.1 ที่ดินทำนา	68.72	69.07	65.41
3.2 ที่ดินทำพืชไร่	30.74	31.28	30.89
3.3 ที่ดินสวนผลไม้และไม้ยืนต้น	36.94	38.52	39.38
3.4 สวนผัก ไม้ดอก ไม้ประดับ	1.40	1.57	1.11
3.5 ประโยชน์อื่น ๆ	11.45	8.80	12.96

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

หมายเหตุ: การใช้ที่ดินทำประโยชน์อื่น ๆ ทางด้านการเกษตร อาทิ สระน้ำ คูน้ำ บ่อปลา บ่อกัก ทางน้ำหรือทางถนนที่มีอยู่ในแปลงเกษตร พุ่หญ้าเลี้ยงสัตว์ ที่รกร้าง ฟาร์ม และสิ่งปลูกสร้างทางการเกษตร

ตารางผนวกที่ 6 มูลค่าการนำเข้าปัจจัยการผลิตพืชและเมล็ดพันธุ์พืช และอัตราเติบโตเฉลี่ย (CAGR) ปี 2563 – 2565

(หน่วย: ล้านบาท)

ปัจจัยการผลิต	ประจำปี			CAGR
	2563	2564	2565	
ปุ๋ยเคมี	46,342	70,102	103,205	49.23
สารกำจัดวัชพืช	10,294	13,115	12,778	11.41
สารกำจัดศัตรูพืช	12,953	6,180	4,497	-41.08
สารป้องกันและกำจัดโรคพืช	4,960	6,252	5,666	6.88
เมล็ดพันธุ์นำเข้า	867	860	1,410	27.53
อื่น ๆ *	1,134	1,015	1,069	-2.91
มูลค่าการนำเข้ารวม	76,550	97,524	128,625	29.63

ที่มา: กรมวิชาการเกษตร และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ประมวลผลโดย สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า (2566)

หมายเหตุ: * สารควบคุมการเจริญเติบโตของพืช สารรมควันพืช สารกำจัดหอยและหอยทาก สารกำจัดไรส์เดือนฝอย และสารกำจัดหนู

ตารางผนวกที่ 7 จำนวนรายและครัวเรือนเกษตรกร และกิจกรรมทางการเกษตรปี 2565

กิจกรรม	จำนวนราย	จำนวนครัวเรือน
ปลูกพืช	4,472,852	4,437,527
เลี้ยงสัตว์	824,799	783,353
เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	49,457	47,627
ปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์	3,263,415	2,331,568
ปลูกพืชและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	257,685	214,741
เลี้ยงสัตว์และเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	20,393	15,408
ไร่นาสวนผสม	314,063	207,708
รวม	9,202,664	8,037,932

ที่มา: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ณ วันที่ 14 สิงหาคม 2565

ตารางผนวกที่ 8 จำนวนครัวเรือนเกษตรกรของแต่ละภาค และสัดส่วนต่อพื้นที่ทางการเกษตร ปี 2563 – 2565

ภาค	ประจำปี			สัดส่วน (%)
	2563	2564	2565	
เหนือ	1,644,826	1,634,636	1,769,969	22.35
ตะวันออกเฉียงเหนือ	3,494,563	3,431,263	3,805,236	48.05
กลาง	1,035,631	1,038,215	1,104,746	13.95
ใต้	1,209,159	1,259,112	1,239,374	15.65
รวม	7,384,180	7,363,226	7,919,325	100

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตารางผนวกที่ 9 สถานการณ์เศรษฐกิจครัวเรือนภาคเกษตร อัตราการขยายตัว (% Δ YOY) และอัตราเติบโตเฉลี่ย (CAGR) ปี 2563 – 2565

(หน่วย: บาท/ครัวเรือน)

รายการ	ประจำปี			% Δ YOY (64-65)	CAGR
	2563	2564	2565		
1. รายได้เงินสดทางการเกษตร	184,409	187,081	206,310	10.28	5.77
- สาขาพืช	136,355	150,225	167,009	11.17	10.67
- สาขาสัตว์ (ปศุสัตว์ และประมง)	43,686	31,639	36,046	13.93	-9.16
- รายได้เงินสดทางการเกษตรอื่น ๆ	4,369	5,218	3,255	-37.62	-13.69
2. รายจ่ายเงินสดทางการเกษตร	104,924	108,759	126,039	15.89	9.60
- สาขาพืช	67,182	76,051	98,510	29.53	21.09
- สาขาสัตว์ (ปศุสัตว์ และประมง)	21,487	17,353	15,610	-10.04	-14.77
- รายจ่ายเงินสดทางการเกษตรอื่น ๆ	16,255	15,356	11,920	-22.38	-14.37
3. รายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตร (1-2)	79,485	78,322	80,271	2.49	0.49
4. รายได้เงินสดนอกการเกษตร	205,967	210,137	213,888	1.79	1.90
- รับจ้างต่าง ๆ ทั้งในและนอกภาคการเกษตร	35,055	29,527	34,999	18.53	-0.08
- รายได้นอกการเกษตรอื่น ๆ	170,912	180,610	178,889	-0.95	2.31
5. รายจ่ายเงินสดนอกการเกษตร	171,011	171,933	180,569	5.02	2.76
- การบริโภค	40,276	63,661	65,996	3.67	28.01
- อุปโภคและอื่น ๆ	130,735	108,272	114,572	5.82	-6.39
6. รายได้เงินสด (1+4)	390,376	397,218	420,198	5.79	3.75
7. รายจ่ายเงินสด (2+5)	275,935	280,692	306,608	9.23	5.41
8. เงินสดคงเหลือก่อนการชำระหนี้ (6-7)	114,441	116,526	113,590	-2.52	-0.37
9. ทรัพย์สิน-หนี้สิน	-24,133	-29,229	-18,673	-36.11	-12.04
- ทรัพย์สินดำเนินงานและหมุนเวียน	200,957	197,901	216,377	9.34	3.77
- ขนาดหนี้สิน	225,090	227,130	235,050	3.49	2.19

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ประมวลผลโดย สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า (2566)

ตารางผนวกที่ 10 การผลิตสินค้าเกษตรสำคัญ และอัตราเติบโตเฉลี่ย (CAGR) ปี 2563 – 2565

(หน่วย: ล้านตัน)

รายการสินค้า	ประจำปี			CAGR
	2563	2564	2565	
ข้าวนาปี	26.42	26.81	26.7	0.53
ข้าวนาปรัง	4.55	5.31	6.17	16.45
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	4.99	4.85	4.9	-0.91
มันสำปะหลัง	29	35.09	34.07	8.39
อ้อยโรงงาน	75.97	66.95	92.05	10.08
สับปะรดโรงงาน	1.68	1.75	1.74	1.77
ปาล์มน้ำมัน	16.22	16.91	19.06	8.40
ยางพารา	4.86	4.89	4.83	-0.31
ทุเรียน	1.14	1.22	1.25	4.71
ลำไย	1.18	1.57	1.56	14.98
มังคุด	0.34	0.27	0.25	-14.25
ไก่เนื้อ (ล้านตัว)	1.76	1.75	1.93	4.72
สุกร (ล้านตัว)	22.05	19.28	15.81	-15.32
โคเนื้อ (ล้านตัว)	1.23	0.78	1.37	5.54
ปลานิล (พันตัน)	237.29	253.49	259.07	4.49
ปลาดุก (พันตัน)	99.87	96.22	94.89	-2.53
กุ้งทะเล (ล้านตัน)	0.37	0.37	0.37	0.00

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร และกรมประมง ประมวลผลโดย สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า (2566)

ตารางผนวกที่ 11 ราคาสินค้าเกษตรที่เกษตรกรขายได้ ปี 2565 และ 9 เดือนแรกของปี 2565 และ 2566 และอัตราการขยายตัว (% Δ YOY)

(หน่วย: บาท/กิโลกรัม)

สินค้า	ประจำปี			% Δ YOY
	2565	2565 (ม.ค.-ก.ย.)	2566 (ม.ค.-ก.ย.)	
ข้าวนาปีหอมมะลิ (บาท/ตัน)	13,281.00	12,552.00	14,232.00	13.38
ข้าวเปลือกเจ้า ความชื้น 15% (บาท/ตัน)	8,997.00	8,707.00	10,502.00	20.62
ข้าวเหนียวนาปี (บาท/ตัน)	9,797.00	9,128.00	11,690.00	28.07
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ความชื้น 14.5%	10.11	9.40	10.21	8.62
ถั่วเหลืองคละ	18.87	18.88	24.39	29.18
มันสำปะหลังสดคละ	2.39	2.34	2.89	23.50
อ้อยโรงงาน	1,062.00	1,052.00	1,127.00	7.13
สับปะรดโรงงาน	6.55	6.36	7.75	21.86
ลำไยเกรด A	20.00	19.94	31.37	57.32
ทุเรียนหมอนทอง	103.35	103.35	97.99	-5.19
มังคุดคละ	55.70	55.70	39.94	-28.29
เงาะโรงเรียน	23.79	23.79	32.56	36.86
ปาล์มน้ำมันทั้งทะลาย	7.89	8.50	5.24	-38.35
ยางแผ่นดิบชั้น 3	51.67	54.93	43.92	-20.04
กระเทียมแห้งคละ	36.91	36.91	68.54	85.69
หอมหัวใหญ่ เบอร์ 1	12.31	12.31	13.20	7.23
ไถ่เนื้อ	44.00	43.58	44.56	2.25
สุกร	99.46	98.08	82.19	-16.20
โคเนื้อ ขนาดกลาง (บาท/ตัว)	34,922.00	34,974.00	32,842.00	-6.10
ไข่ไก่ คละ (บาท/ร้อยฟอง)	328.00	322.00	351.00	9.01
ปลานิลขนาดกลาง	62.12	63.75	56.56	-11.28
ปลาดุกบิ๊กกูด	57.21	56.95	61.96	8.80
กุ้งขาวแวนนาไม (70 ตัว/กิโลกรัม)	152.00	156.00	130.00	-16.67

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ประมวลผลโดย สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า (2566)

ตารางผนวกที่ 12 มูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร (หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐ)
สัดส่วนและอัตราการขยายตัว (% Δ YOY) ปี 2565 และ 9 เดือนแรกของปี 2565 และ 2566

รายการ	2565	2565 (ม.ค.-ก.ย.)	2566 (ม.ค.-ก.ย.)	สัดส่วน	% Δ YOY
1. สินค้าเกษตรกรรม	26,739.15	20,804.12	20,617.48	9.68	-0.90
- สินค้ากสิกรรม	20,479.64	16,123.93	16,003.44	77.62	-0.75
- สินค้าปศุสัตว์	4,595.00	3,415.87	3,477.29	16.87	1.80
- สินค้าประมง	1,664.51	1,264.32	1,136.74	5.51	-10.09
2. สินค้าอุตสาหกรรมเกษตร	22,793.17	17,801.32	17,223.94	8.08	-3.24
- น้ำตาลทรายและกากน้ำตาล	3,165.62	2,713.71	3,047.86	17.70	12.31
- อาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป	3,846.18	2,895.96	2,579.71	14.98	-10.92
- ผลิตภัณฑ์ข้าวสาลีและอาหารสำเร็จรูปอื่น ๆ	2,516.49	1,886.42	1,805.43	10.48	-4.29
- อาหารสัตว์เลี้ยง	2,846.89	2,205.70	1,800.01	10.45	-18.39
- สินค้าอุตสาหกรรมเกษตรอื่น ๆ	1,666.35	1,306.18	1,703.29	9.89	30.40
- เครื่องดื่ม	1,994.24	1,514.61	1,552.17	9.01	2.48
- ผลไม้กระป๋องและแปรรูป	1,967.84	1,542.19	1,342.69	7.80	-12.94
- ไขมันและน้ำมันจากพืชและสัตว์	2,054.80	1,641.14	1,187.19	6.89	-27.66
- สิ่งปรุงรสอาหาร	919.26	708.83	727.8	4.23	2.68
- ผักกระป๋อง และผักแปรรูป	458.34	359.78	418.71	2.43	16.38
- ผลิตภัณฑ์ข้าว	342.42	257.45	256.53	1.49	-0.36
- นมและผลิตภัณฑ์นม	299.76	225.43	238.12	1.38	5.63
- เนื้อสัตว์และของปรุงแต่งที่ทำจากเนื้อสัตว์	256.55	196.38	197.06	1.14	0.35
- หมากฝรั่งและขนมที่ไม่มีโกโก้ผสม	184.41	139.66	139.44	0.81	-0.16
- ไอศกรีม	138.13	108.81	118.41	0.69	8.83
- โกโก้และของปรุงแต่ง	69.3	46.73	63.78	0.37	36.49
- ซุปและอาหารปรุงแต่ง	66.59	52.34	45.74	0.27	-12.60
3. สินค้าอุตสาหกรรม	226,001.26	173,256.96	166,927.27	78.34	-3.65
4. สินค้าแร่และเชื้อเพลิง	11,891.32	9,568.90	8,300.68	3.90	-13.25
5. อื่น ๆ	0	0	0	0.00	0.00
มูลค่าการส่งออกทั้งหมด	287,424.91	221,431.30	213,069.37	100.00	-3.78

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร ประมวลผลโดย สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า (2566)

ตารางผนวกที่ 13 มูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรที่สำคัญ 10 อันดับแรก (หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐ) อัตราการขยายตัว (% Δ YOY) และประเทศผู้ส่งออกสำคัญ 3 อันดับแรก ปี 2565 และ 9 เดือนแรกของปี 2565 และ 2566

รายการ	2565	2565 (ม.ค.-ก.ย.)	2566 (ม.ค.-ก.ย.)	% Δ YOY	ประเทศ
ผลไม้สด แช่เย็น แช่แข็งและแห้ง	5,654.16	4,705.17	6,092.26	29.48	จีน (90.71%) มาเลเซีย (1.58%) ฮ่องกง (1.54%)
ข้าว	3,977.86	2,799.89	3,443.25	22.98	สหรัฐฯ (13.10%) อินโดนีเซีย (12.72%) อิรัก (10.57%)
ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง	4,429.00	3,432.49	2,907.25	-15.3	จีน (64.58%) ญี่ปุ่น (8.11%) ไต้หวัน (3.90%)
ยางพารา	5,150.64	4,200.27	2,636.31	-37.23	จีน (37.91%) มาเลเซีย (10.37%) สหรัฐฯ (8.86%)
ไก่แปรรูป	2,931.28	2,231.01	2,050.64	-8.08	ญี่ปุ่น (49.92%) สหราชอาณาจักร (25.70%) เนเธอร์แลนด์ (6.54%)
ไก่สดแช่เย็นแช่แข็ง	1,143.61	821.1	1,010.69	23.09	จีน (38.07%) ญี่ปุ่น (31.85%) มาเลเซีย (15.68%)
กุ้งสด แช่เย็น แช่แข็ง	699.38	516.76	474.37	-8.2	จีน (38.34%) สหรัฐฯ (17.65%) ญี่ปุ่น (15.52%)
ผักสด แช่เย็น แช่แข็งและแห้ง	294.9	235.2	224.63	-4.5	ญี่ปุ่น (31.22%) มาเลเซีย (17.36%) ไต้หวัน (8.53%)
ปลาหมึก มีชีวิต สด แช่เย็น แช่แข็ง	305.87	238.29	215.71	-9.48	อิตาลี (28.28%) ญี่ปุ่น (21.39%) เกาหลีใต้ (17.33%)
สินค้าปศุสัตว์อื่น ๆ	259.65	188.33	186.07	-1.2	ลาว (29.89%) ญี่ปุ่น (12.75%) มาเลเซีย (10.24%)
รวมสินค้าเกษตร	26,739.15	20,804.12	20,617.48	-0.9	จีน (45.10%) ญี่ปุ่น (11.56%) สหรัฐฯ (5.25%)

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร ประมวลผลโดย สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า (2566)

ตารางผนวกที่ 14 มูลค่าการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมการเกษตรที่สำคัญ 10 อันดับแรก (หน่วย: ล้านเหรียญสหรัฐ) อัตราการขยายตัว (% Δ YOY) และประเทศผู้ส่งออกสำคัญ 3 อันดับแรก ปี 2565 และ 9 เดือนแรกของปี 2565 และ 2566

รายการ	2565	2565 (ม.ค.-ก.ย.)	2566 (ม.ค.-ก.ย.)	% Δ YOY	ประเทศ
น้ำตาลทราย	3,139.16	2,692.10	3,026.71	12.43	อินโดนีเซีย (33.29%) ฟิลิปปินส์ (11.76%) เกาหลีใต้ (11.11%)
อาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป	3,846.18	2,895.96	2,579.71	-10.92	สหรัฐฯ (24.51%) ญี่ปุ่น (19.54%) ออสเตรเลีย (6.87%)
ผลิตภัณฑ์ข้าวสาลีและอาหารสำเร็จรูปอื่น ๆ	2,516.49	1,886.42	1,805.43	-4.29	สหรัฐฯ (14.67%) จีน (9.11%) เมียนมาร์ (7.88%)
อาหารสัตว์เลี้ยง	2,846.89	2,205.70	1,800.01	-18.39	สหรัฐฯ (22.77%) ญี่ปุ่น (13.81%) มาเลเซีย (6.25%)
สินค้าอุตสาหกรรมการเกษตรอื่น ๆ	1,666.35	1,306.18	1,703.29	30.40	จีน (50.23%) มาเลเซีย (6.96%) เวียดนาม (5.78%)
เครื่องดื่ม	1,994.24	1,514.61	1,552.17	2.48	กัมพูชา (21.17%) เมียนมาร์ (18.34%) เวียดนาม (18.32%)
ผลไม้กระป๋องและแปรรูป	1,967.84	1,542.19	1,342.69	-12.94	สหรัฐฯ (34.03%) จีน (13.41%) ญี่ปุ่น (4.35%)
ไขมันและน้ำมันจากพืชและสัตว์	2,054.80	1,641.14	1,187.19	-27.66	อินเดีย (57.71%) เมียนมาร์ (8.62%) มาเลเซีย (7.22%)
สิ่งปรุงรสอาหาร	919.26	708.83	727.8	2.68	สหรัฐฯ (13.47%) ญี่ปุ่น (7.54%) ฟิลิปปินส์ (7.37%)
ผักกระป๋อง และผักแปรรูป	458.34	359.78	418.71	16.38	ญี่ปุ่น (18.27%) สหรัฐฯ (13.49%) เกาหลีใต้ (9.34%)
รวมสินค้าเกษตร	22,793.17	17,801.32	17,223.94	-3.24	สหรัฐฯ (12.18%) จีน (9.01%) อินโดนีเซีย (7.57%)

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร ประมวลผลโดย สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า (2566)

ตารางผนวกที่ 15 มูลค่าการนำเข้าสินค้าเกษตรและอาหารที่สำคัญของไทย 10 อันดับแรก (หน่วย: ล้านเหรียญสหรัฐ) อัตราการขยายตัว (% Δ YOY) และประเทศแหล่งนำเข้าสำคัญ 3 อันดับแรก ปี 2565 และ 9 เดือนแรกของปี 2565 และ 2566

รายการ	HS Code	2565	2565 (ม.ค.- ก.ย.)	2566 (ม.ค.- ก.ย.)	% Δ YOY	ประเทศ
ถั่วเหลือง	120190	1995.87	1566.08	1736.45	10.88	บราซิล (80.97%) สหรัฐฯ (13.60%) แอฟริกาใต้ (3.13%)
กากน้ำมัน (ออยล์เค้ก) และกากแข็งอื่น ๆ ที่ได้จากการสกัดน้ำมันถั่วเหลือง	230400	1622.81	1273.59	1552.65	21.91	บราซิล (94.71%) อินเดีย (2.82%) อาร์เจนตินา (1.64%)
ข้าวสาลีและข้าวเมสลินอื่น ๆ	100199	626.06	522.84	1094.6	109.36	ออสเตรเลีย (55.29%) สหรัฐฯ (21.19%) แคนาดา (9.22%)
พลาสติกแข็งหรือพลาสติกอ่อน	030343	890.43	692.22	674.64	-2.54	ไต้หวัน (15.85%) มัลดีฟส์ (12.56%) ไมโครนีเชีย (11.07%)
อาหารปรุงแต่งอื่น ๆ ที่ไม่ได้ระบุหรือรวมไว้ที่อื่น นอกจากโปรตีนเข้มข้นและสารเทกซ์เจอร์โปรตีน	210690	868.57	674.48	605.64	-10.21	สิงคโปร์ (34.11%) สหรัฐฯ (12.71%) จีน (9.97%)
มันสำปะหลัง เช่น หัวมันสำปะหลังสดหรือแห้ง มันสำปะหลังอัดเม็ด	071410	581.3	482.39	483.2	0.17	ลาว (60.75%) กัมพูชา (37.83%) เมียนมาร์ (1.42%)
ข้าวโพด ไม่ได้ทำพันธุ์	100590	448.33	446.85	450.27	0.77	เมียนมาร์ (91.68%) ลาว (5.76%) กัมพูชา (1.32%)
ปลาหมึกแช่แข็ง	030743	461.91	348.2	363.49	4.39	เปรู (23.13%) อินเดีย (20.43%) จีน (18.98%)
ของปรุงแต่งอื่น ๆ ชนิดที่ใช้ในการเลี้ยงสัตว์ (นอกจากอาหารสุนัขหรือแมว)	230990	425.13	328.57	317.65	-3.32	จีน (21.76%) สหรัฐฯ (20.04%) ฝรั่งเศส (6.14%)
ข้าวบาร์เลย์อื่น ๆ	100390	28.26	25.92	183.35	607.37	ออสเตรเลีย (99.50%) เนเธอร์แลนด์ (0.45%) สหรัฐฯ (0.03%)
อื่น ๆ	-	11,822.04	8,798.14	8,587.08	-2.40	

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร ประมวลผลโดย สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า (2566)

ตารางผนวกที่ 16 มูลค่าการนำเข้าสินค้าเกษตรและอาหารของโลก (หน่วย: ล้านเหรียญสหรัฐ) พิกัด
ศุลกากร ตอนที่ 1-24 (4 หลัก) ปี 2563 – 2565

HS Code	สินค้า	2020	2021	2022	CAGR
	รวม	1,665,696.03	1,950,010.63	2,108,478.01	12.51
1201	ถั่วเหลือง จะทำให้แตกหรือไม่ก็ตาม	68,042.94	92,028.69	101,884.61	22.37
1001	ข้าวสาลีและเมสลิน	49,143.91	63,255.00	72,276.43	21.27
1005	ข้าวโพด	41,311.92	59,196.79	68,834.40	29.08
2106	อาหารปรุงแต่งที่ไม่ได้ระบุหรือรวมไว้ในที่อื่น	51,655.54	58,593.51	60,668.74	8.37
1511	น้ำมันปาล์มและแฟรกชันของน้ำมันปาล์ม จะทำให้บริสุทธิ์หรือไม่ก็ตาม แต่ต้องไม่ดัดแปลงทางเคมี	33,900.62	51,409.23	58,962.89	31.88
1905	ขนมปัง เพสทรี เค้ก บิสกิต และขนมจำพวกเบเกอรี่อื่น ๆ จะมีโกโก้หรือไม่ก็ตาม รวมทั้งคอมมิวเนี่ยนเวเฟอร์ แคมปูสชนิดที่เหมาะสมสำหรับบรรจุยา ซิลลิงเวเฟอร์ ไรซ์เปเปอร์ และผลิตภัณฑ์ที่คล้ายกัน	38,763.01	44,384.94	48,630.62	12.01
0901	กาแฟ จะคั่วหรือแยกกาแฟออกแล้วหรือไม่ก็ตาม เปลือกและเยื่อของกาแฟ รวมทั้งของที่ใช้แทนกาแฟที่มีกาแฟผสมอยู่ในอัตราส่วนเท่าใดก็ตาม	31,521.08	36,563.87	47,806.37	23.15
2309	ของปรุงแต่งชนิดที่ใช้ในการเลี้ยงสัตว์	35,463.49	41,563.51	44,610.63	12.16
2208	เอทิลแอลกอฮอล์ที่ไม่ได้แปลงสภาพ มีความแรงแอลกอฮอล์โดยปริมาตรน้อยกว่าร้อยละ 80 รวมทั้งสุรา ลิเคียวร์ และเครื่องดื่มอื่น ๆ ที่เป็นสุรา	29,936.81	37,075.19	42,496.89	19.15
2204	ไวน์ที่ทำจากองุ่นสด รวมถึงไวน์ที่เติมแอลกอฮอล์ รวมทั้งเบรปมส์ตันนอกจากเบรปมส์ตันตามประเภท 20.09	35,064.08	41,316.28	40,969.41	8.09
0406	เนยแข็งและเคิร์ด	33,355.66	36,911.03	39,244.81	8.47
0202	เนื้อสัตว์จำพวกโคกระบือ แช่เย็นจนแข็ง	27,339.70	30,951.22	38,925.56	19.32
2304	กากน้ำมัน (ออยล์เค้ก) และกากแข็งอื่น ๆ ที่ได้จากการสกัดน้ำมันถั่วเหลือง จะบดหรือทำเป็นเฟลเลตหรือไม่ก็ตาม	26,549.78	34,854.16	37,556.27	18.94
0306	สัตว์น้ำจำพวกครัสเตเชียจะเอาเปลือกออกหรือไม่ก็ตาม มีชีวิต สด แช่เย็น แช่เย็นจนแข็ง แห้ง ใส่เกลือหรือแช่น้ำเกลือ สัตว์น้ำจำพวกครัสเตเชียรวมกัน จะเอาเปลือกออกหรือไม่ก็ตาม จะทำให้สุกก่อนรมควันหรือในขณะรมควันหรือไม่ก็ตาม สัตว์น้ำจำพวกครัสเตเชียที่ยังไม่เอาเปลือกออก ซึ่งทำให้สุกโดยการนึ่งหรือต้ม จะแช่เย็น แช่เย็นจนแข็ง แห้ง ใส่เกลือหรือแช่น้ำเกลือ หรือไม่ก็ตาม	27,158.23	35,002.32	36,545.16	16.00
1701	น้ำตาลที่ได้จากอ้อยหรือหัวบีต และซูโครสที่บริสุทธิ์ในทางเคมี ในลักษณะของแข็ง	26,032.61	30,062.13	35,049.10	16.03
0207	เนื้อและส่วนอื่นที่บริโภคได้ของสัตว์ปีกเลี้ยงตามประเภท 01.05 สด แช่เย็น หรือแช่เย็นจนแข็ง	25,084.34	28,877.84	34,829.10	17.83
0203	เนื้อสุกร สด แช่เย็น หรือแช่เย็นจนแข็ง	37,934.51	38,311.43	34,099.00	(5.19)
1806	ช็อกโกแลตและอาหารปรุงแต่งอื่น ๆ ที่มีโกโก้	28,673.00	32,337.47	33,162.88	7.54
0304	เนื้อปลาแบบฟิลเลต และเนื้อปลาแบบอื่น (จะบดหรือไม่ก็ตาม) สด แช่เย็น หรือแช่เย็นจนแข็ง	24,480.39	27,794.08	32,587.32	15.38
1006	ข้าว	26,408.91	28,953.29	30,995.77	8.34
0201	เนื้อสัตว์จำพวกโคกระบือ สดหรือแช่เย็น	22,763.75	27,711.23	28,443.46	11.78
0303	ปลา แช่เย็นจนแข็ง ไม่รวมถึงเนื้อปลาแบบฟิลเลตและเนื้อปลาแบบอื่นตามประเภท 03.04	23,205.20	24,774.46	27,520.03	8.90

HS Code	สินค้า	2020	2021	2022	CAGR
2202	น้ำ รวมถึงน้ำแร่และน้ำอัดลม ที่เติมน้ำตาลหรือสารทำให้หวานอื่น ๆ หรือที่ปรุงกลั่นรส และเครื่องดื่มอื่น ๆ ที่ไม่มีแอลกอฮอล์ แต่ไม่รวมถึงน้ำผลไม้ น้ำลูกนัต หรือน้ำพืชผักตามประเภท 20.09	21,500.99	25,007.66	27,020.76	12.10
0810	ผลไม้อื่น ๆ สด	22,047.59	27,232.74	26,224.02	9.06
0402	นมและครีม ที่ทำให้เข้มข้น หรือเติมน้ำตาล หรือสารทำให้หวานอื่น ๆ	22,401.82	24,088.09	26,184.82	8.11
1901	สิ่งสกัดจากมอลต์ รวมทั้งอาหารปรุงแต่งที่ทำจากแป้ง เมล็ดคั่ว แป้งหยาบ สตาร์ช หรือสิ่งสกัดจากมอลต์ ไม่มีโกโก้หรือมีโกโก้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 40 โดยน้ำหนักซึ่งคำนวณโดยเอาไขมันออกทั้งหมดแล้ว ที่ไม่ได้ระบุหรือรวมไว้ในที่อื่น รวมทั้งอาหารปรุงแต่งที่ทำจากของตามประเภท 04.01 ถึง 04.04 ไม่มีโกโก้หรือมีโกโก้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 โดยน้ำหนักซึ่งคำนวณโดยเอาไขมันออกทั้งหมดแล้ว ที่ไม่ได้ระบุหรือรวมไว้ในที่อื่น	24,072.94	23,912.20	25,135.20	2.18
0302	ปลา สดหรือแช่เย็น ไม่รวมถึงเนื้อปลาแบบฟิลเลและเนื้อปลาแบบอื่นตามประเภท 03.04	19,353.42	23,940.33	25,053.67	13.78
1512	น้ำมันที่ได้จากเมล็ดทานตะวัน จากเมล็ดดอกคำฝอยหรือเมล็ดฝ้าย และแฟรกชันของน้ำมันดังกล่าว จะทำให้บริสุทธิ์หรือไม่ก็ตาม แต่ต้องไม่ดัดแปลงทางเคมี	14,105.83	17,955.35	21,949.09	24.74
2402	ซิการ์ เซอรูต ซิการิลโล และบุหรี ที่ทำจากยาสูบหรือทำจากของที่ใช้แทนยาสูบ	25,429.18	24,995.71	20,567.15	(10.07)
2008	ผลไม้ ลูกนัต และส่วนอื่นที่บริโภคได้ของพืช ที่ปรุงแต่งหรือทำให้ไม่ให้เกิดโดยวิธีอื่น จะเติมน้ำตาลหรือสารทำให้หวานอื่น ๆ หรือสุรา หรือไม่ก็ตาม ที่ไม่ได้ระบุหรือรวมไว้ในที่อื่น	16,214.15	17,917.95	19,543.25	9.79
1602	เนื้อสัตว์ ส่วนอื่นของสัตว์ เลือดสัตว์ หรือแมลง ที่ปรุงแต่งหรือทำให้ไม่ให้เกิดโดยวิธีอื่น ๆ	15,767.65	16,873.69	19,152.75	10.21
1604	ปลาที่ปรุงแต่งหรือทำให้ไม่ให้เกิด รวมทั้งคาร์เวียร์และของที่ใช้แทนคาร์เวียร์ที่ทำจากไข่ปลา	17,970.01	17,707.77	18,827.74	2.36
1507	น้ำมันถั่วเหลืองและแฟรกชันของน้ำมันถั่วเหลือง จะทำให้บริสุทธิ์หรือไม่ก็ตาม แต่ต้องไม่ดัดแปลงทางเคมี	10,359.38	16,671.96	18,284.89	32.86
0802	ลูกนัตอื่น ๆ สดหรือแห้ง จะเอาเปลือกออกหรือไม่ก็ตาม	17,817.69	18,709.22	17,702.87	(0.32)
1205	เมล็ดเรปหรือเมล็ดโคลซา จะทำให้แตกหรือไม่ก็ตาม	11,369.18	15,110.66	17,488.20	24.02
2203	เบียร์ที่ทำจากมอลต์	15,684.17	17,221.94	17,370.71	5.24
2103	ซอสและของปรุงแต่งสำหรับทำซอส ของผสมที่ใช้ปรุงรสและของผสมที่ใช้ชูรส ผงละเอียดและผงหยาบของมีสตาร์ทและมีสตาร์ทปรุงแต่ง	13,994.25	16,017.87	17,206.39	10.88
0709	พืชผักอื่น ๆ สดหรือแช่เย็น	16,085.72	17,359.56	16,914.52	2.54
0804	อินทผลัม มะเดื่อ สับปะรด โอวกาโด ฝรั่ง มะม่วง และมังคุด สดหรือแห้ง	16,136.81	18,050.52	16,811.16	2.07
2009	น้ำผลไม้หรือน้ำลูกนัต (รวมถึงเกรปส์และน้ำมะพร้าว) และน้ำพืชผัก ที่ไม่ได้หมักและไม่เติมสุรา จะเติมน้ำตาลหรือสารทำให้หวานอื่น ๆ หรือไม่ก็ตาม	14,566.02	15,705.47	16,503.72	6.44
0805	ผลไม้จำพวกส้ม สดหรือแห้ง	17,222.52	17,449.60	16,229.24	(2.93)
0803	กล้วย รวมถึงกล้วย สดหรือแห้ง	16,412.67	16,741.73	15,351.61	(3.29)
0307	สัตว์น้ำจำพวกโมลลัสก์จะเอาเปลือกออกหรือไม่ก็ตาม มีชีวิต สด แช่เย็น แช่เย็นจนแข็ง แห้ง ใสเกลือหรือแช่น้ำเกลือ สัตว์น้ำจำพวกโมลลัสก์รมควัน จะเอาเปลือกออกหรือไม่ก็ตาม จะทำให้สุกก่อนรมควันหรือในขณะรมควันหรือไม่ก็ตาม	10,811.97	13,917.28	15,207.68	18.60
0713	พืชผักตระกูลถั่ว แห้ง เอาเปลือกออก จะลอกเยื่อหรือทำให้แยกจากกันหรือไม่ก็ตาม	11,855.21	13,413.66	14,708.96	11.39
2207	เอทิลแอลกอฮอล์ที่ได้แปลงสภาพ มีความแรงแอลกอฮอล์โดยปริมาตรตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป รวมทั้งเอทิลแอลกอฮอล์และสุราอื่น ๆ ที่แปลงสภาพแล้ว จะมีความแรงแอลกอฮอล์เท่าใดก็ตาม	10,416.70	11,154.90	14,632.59	18.52

HS Code	สินค้า	2020	2021	2022	CAGR
1704	ขนมที่ทำจากน้ำตาล (รวมถึงช็อกโกแลตขาว) ที่ไม่มีโกโก้ผสม	10,973.76	12,873.07	13,953.07	12.76
1514	น้ำมันเรป น้ำมันโคลซา น้ำมันมัสตาร์ด และแฟรกชันของน้ำมันดังกล่าว จะทำให้บริสุทธิ์หรือไม่ก็ตาม แต่ต้องไม่ดัดแปลงทางเคมี	7,724.00	12,345.44	13,856.20	33.94
1902	พาสต้า จะทำให้สุกหรือยัดไส้ (ด้วยเนื้อหรือสิ่งอื่น ๆ) หรือปรุงแต่งโดยวิธีอื่นหรือไม่ก็ตาม เช่น สปาเก็ตตี้ มักกะโรนี ฟู๊ดเดิล ลาซานยา น็อกกี ราวิโอลี คาเนลโลนี รวมทั้งคัสคัสที่ปรุงแต่งแล้วหรือไม่ก็ตาม	11,514.16	12,190.31	13,628.79	8.80
2005	พืชผักอื่น ๆ ที่ปรุงแต่งหรือทำให้ไม่เสียหายโดยวิธีอื่นนอกจากใช้น้ำส้มสายชูหรือกรดอะซิติก ไม่ได้แช่เย็นจนแข็ง นอกจากผลิตภัณฑ์ตามประเภท 20.06	11,245.28	11,852.86	12,948.35	7.31
0806	องุ่น สดหรือแห้ง	11,735.55	12,195.41	12,305.55	2.40
2004	พืชผักอื่น ๆ ที่ปรุงแต่งหรือทำให้ไม่เสียหายโดยวิธีอื่นนอกจากใช้น้ำส้มสายชูหรือกรดอะซิติก แช่เย็นจนแข็ง นอกจากผลิตภัณฑ์ตามประเภท 20.06	8,656.03	9,852.07	12,251.22	18.97
0405	เนย ไขมันและน้ำมันอื่น ๆ ที่ได้จากนม รวมทั้งเคิร์สเปรด	8,857.81	10,040.84	12,247.46	17.59
1518	ไขมันและน้ำมันที่ได้จากสัตว์ พืช หรือจุลินทรีย์ และแฟรกชันของของดังกล่าว ที่ผ่านกรรมวิธีเดี่ยว ออกซิเดชัน แยกเอาน้ำออก ซัลเฟอร์ไรเซชัน เป่าลม โพลีเมอไรเซชันโดยใช้ความร้อนในสุญญากาศหรือในก๊าซเฉื่อย หรือผ่านกรรมวิธีดัดแปลงทางเคมีโดยวิธีอื่น ยกเว้นของตามประเภท 15.16 รวมทั้งของผสมหรือของปรุงแต่งที่บริโภคไม่ได้ซึ่งได้จากไขมันหรือน้ำมันของสัตว์ ของพืช หรือของจุลินทรีย์ หรือจากแฟรกชันของไขมันหรือน้ำมันต่างชนิดกันในตอนนี้ ที่ไม่ได้ระบุหรือรวมไว้ในที่อื่น	5,486.03	8,635.61	12,111.55	48.58
0401	นมและครีม ที่ไม่ทำให้เข้มข้นและไม่เติมน้ำตาลหรือสารทำให้หวานอื่น ๆ	9,174.54	10,572.04	11,799.86	13.41
1605	สัตว์น้ำจำพวกครัสเตเชีย โมลลัสก์ และสัตว์น้ำที่ไม่มีกระดูกสันหลังอื่น ๆ ที่ปรุงแต่งหรือทำให้ไม่เสียหาย	8,834.57	10,506.37	11,195.45	12.57
2306	กากน้ำมัน (ออยล์คัก) และกากแข็งอื่น ๆ ที่ได้จากการสกัดไขมันหรือน้ำมันพืชหรือจุลินทรีย์ จะบดหรือทำเป็นเพลเลตหรือไม่ก็ตาม นอกจากของตามประเภท 23.04 หรือ 23.05	8,164.05	9,957.47	11,033.65	16.25
1003	ข้าวบาร์เลย์	7,547.43	11,807.60	10,848.99	19.89
2401	ยาสูบที่ยังไม่เป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป เศษของยาสูบ	10,363.02	10,414.79	10,482.53	0.57
0808	แอปเปิ้ล แพร์ และควินซ์ สด	10,734.02	11,466.01	10,342.58	(1.84)
1509	น้ำมันมะกอก (โอลีฟออยล์) และแฟรกชันของน้ำมันมะกอก จะทำให้บริสุทธิ์หรือไม่ก็ตาม แต่ต้องไม่ดัดแปลงทางเคมี	7,785.71	8,781.33	10,283.43	14.93
0702	มะเขือเทศ สดหรือแช่เย็น	9,936.95	10,487.99	10,267.57	1.65
1702	น้ำตาลอื่น ๆ รวมถึงแล็กโทส มอลโทส กลูโคส และฟรักโทส ที่บริสุทธิ์ในทางเคมี ในลักษณะของแข็ง น้ำเชื่อมที่ไม่เติมสารปรุงกลิ่นรสหรือสารแต่งสี น้ำผึ้งเทียมจะผสมน้ำผึ้งธรรมชาติหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งคาราเมล	7,605.03	8,565.32	10,207.28	15.85
0602	พืชมีชีวิตอื่น ๆ (รวมถึงราก) กิ่งชำและกิ่งตอน รวมทั้งลำหัด	9,052.06	10,834.02	10,149.19	5.89
2101	สิ่งสกัด หัวเชื้อ และสิ่งเข้มข้น ของกาแฟ ชาหรือชามาเต้ และของปรุงแต่งที่มีผลิตภัณฑ์เหล่านี้เป็นหลักหรือที่มีกาแฟ ชาหรือชามาเต้เป็นหลัก รวมทั้งซีโคโรคว์และของอื่น ๆ คั่วที่ใช้แทนกาแฟ และสิ่งสกัด หัวเชื้อ และสิ่งเข้มข้นของของดังกล่าว	8,444.95	8,998.19	10,149.14	9.63
1513	น้ำมันมะพร้าว น้ำมันเนื้อในเมล็ดปาล์ม น้ำมันบาบาสสุ และแฟรกชันของน้ำมันดังกล่าว จะทำให้บริสุทธิ์หรือไม่ก็ตาม แต่ต้องไม่ดัดแปลงทางเคมี	5,195.25	8,403.58	10,143.32	39.73
0603	ดอกไม้ชนิดที่เหมาะสมสำหรับจัดทำเป็นช่อดอกไม้หรือเพื่อการประดับ สด แห้ง ย้อมสี พอก อบขมิ้น หรือจัดทำโดยวิธีอื่น	8,196.57	10,232.45	9,847.69	9.61

HS Code	สินค้า	2020	2021	2022	CAGR
0102	สัตว์จำพวกโคกระบือ มีชีวิต	9,435.89	9,959.25	9,792.18	1.87
2301	เนื้อสัตว์หรือส่วนอื่นของสัตว์ ปลา สัตว์น้ำจำพวกครัสตาเซีย โมลลัสก์ หรือสัตว์น้ำที่ไม่มีกระดูกสันหลังอื่น ๆ ที่ป่น และที่ทำเป็นเฟลลิต ซึ่งไม่เหมาะสำหรับมนุษย์บริโภค กากมันสัตว์ที่เจียน้ำมันออกแล้ว	7,339.88	8,871.43	9,787.82	15.48
0809	แอปปรicot เซอร์รี่ ท้อ (รวมถึงเนกทارين) พลัม และสโล สด	8,120.80	9,531.61	9,746.58	9.55
0204	เนื้อแกะหรือเนื้อแพะ สด แช่เย็น หรือแช่เย็นจนแข็ง	7,402.90	8,750.73	9,697.95	14.46
0206	ส่วนอื่นที่บริโภคได้ของสัตว์จำพวกโคกระบือ สุกร แกะ แพะ ม้า ลา หรือล่อ สด แช่เย็น หรือแช่เย็นจนแข็ง	8,851.11	9,948.78	9,552.00	3.88
1517	เนยเทียม ของผสมหรือของปรุงแต่งที่บริโภคได้ที่ได้จากไขมันหรือน้ำมันของสัตว์ของพืช หรือของจุลินทรีย์ หรือจากแฟรกชันของไขมันหรือน้ำมันต่างชนิดกันในตอนนี้ นอกจากไขมัน น้ำมัน หรือแฟรกชันของของดังกล่าวที่บริโภคได้ตามประเภท 15.16	5,323.66	7,126.22	9,230.47	31.68
1302	น้ำเลี้ยง (แซป) และสิ่งสกัดจากพืช สารจำพวกเพกติก เกลือของกรดเพกติก (เพกติน) และเกลือของกรดเพกติก (เพกเตต) รวมทั้งวุ้นที่ได้จากสาหร่ายทะเล และวุ้นและยางอื่น ๆ ที่ได้จากผลิตภัณฑ์จากพืช จะดัดแปลงหรือไม่ก็ตาม	7,108.33	7,903.91	9,127.21	13.31
1801	เมล็ดโกโก้ ทั้งเมล็ดหรือที่แตก ดิบหรือคั่ว	9,704.16	10,852.39	8,957.84	(3.92)
0801	มะพร้าว บราซิลนัต และเมล็ดมะม่วงหิมพานต์ สดหรือแห้ง จะเอาเปลือกออกหรือไม่ก็ตาม	8,443.56	11,505.96	8,837.77	2.31
1209	เมล็ด ผล และสปอร์ ชนิดที่ใช้สำหรับการเพาะปลูก	8,285.66	8,935.79	8,835.97	3.27
0811	ผลไม้และลูกไม้ ดิบหรือทำให้สุกโดยการนึ่งหรือต้ม แช่เย็นจนแข็ง จะเติมน้ำตาลหรือสารทำให้หวานอื่น ๆ หรือไม่ก็ตาม	5,947.28	7,384.77	8,054.53	16.38
2404	ผลิตภัณฑ์ที่มียาสูบ ยาสูบชนิดรีคอนสตีตูด นิโคติน หรือของที่ใช้แทนยาสูบหรือนิโคติน ที่เจตนาเพื่อการสูดเข้า (อินฮาเลชัน) โดยไม่มีการเผาไหม้ รวมทั้งผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่มีนิโคติน ที่เจตนาเพื่อนำนิโคตินเข้าสู่ร่างกายมนุษย์	-	-	7,976.40	#DIV/0!
0710	พืชผัก (ดิบหรือทำให้สุกโดยการนึ่งหรือต้ม) แช่เย็นจนแข็ง	7,207.45	7,431.83	7,864.90	4.46
1904	อาหารปรุงแต่งที่ทำจากธัญพืชหรือผลิตภัณฑ์ธัญพืช ที่ทำให้พองฟู คั่ว อบ หรือบึ่ง (เช่น คอร์นเฟล็ก) รวมทั้งธัญพืช (นอกจากข้าวโพด) ในลักษณะเป็นเม็ด เป็นเกล็ด หรือเม็ดที่ทำเป็นลักษณะอื่น ๆ (เว้นแต่แป้ง เมล็ดหัก และแป้งหยาบ) ซึ่งทำให้สุกมาก่อนแล้วหรือปรุงแต่งโดยวิธีอื่นที่ไม่ได้ระบุหรือรวมไว้ในที่อื่น	7,164.44	7,435.65	7,845.02	4.64
0703	หอมหัวใหญ่ หอมหัวเล็ก กระเทียม สลิก และพืชผักจำพวกหอมกระเทียมอื่น ๆ สดหรือแช่เย็น	7,265.78	7,356.60	7,632.58	2.49
1206	เมล็ดดอกทานตะวัน จะทำให้แตกหรือไม่ก็ตาม	4,963.04	5,031.82	7,510.16	23.01
1108	สตาร์ช รวมทั้งอินูลิน	4,746.50	5,734.74	7,362.86	24.55
0902	ชา จะปรุงกลิ่นรสหรือไม่ก็ตาม	6,870.01	7,202.68	7,224.42	2.55
2303	กากเหลือจากการผลิตสตาร์ชและกากที่คล้ายกัน กากหัวบีต ขานอ้อย และเศษอื่น ๆ ที่ได้จากการผลิตน้ำตาล ชี้น้ำตาลและเศษจากการต้มกลั่น จะทำเป็นเฟลลิตหรือไม่ก็ตาม	5,316.25	6,471.30	7,182.30	16.23
1207	เมล็ดพืชและผลไม้อื่น ๆ ที่มีน้ำมัน จะทำให้แตกหรือไม่ก็ตาม	5,916.44	6,011.98	6,790.06	7.13
0305	ปลาแห้ง ใสเกลือหรือแช่น้ำเกลือ ปลารมควันจะทำให้สุกก่อนรมควันหรือในขณะรมควันหรือไม่ก็ตาม	5,935.89	6,188.38	6,616.86	5.58
1515	ไขมันและน้ำมันชนิดระเหยยากอื่น ๆ ที่ได้จากพืชหรือจุลินทรีย์ (รวมถึงน้ำมันโจโจบา) และแฟรกชันของของดังกล่าว จะทำให้บริสุทธิ์หรือไม่ก็ตาม แต่ต้องไม่ดัดแปลงทางเคมี	4,765.52	5,971.36	6,383.47	15.74

HS Code	สินค้า	2020	2021	2022	CAGR
0404	หางนม (เวย์) จะทำให้เข้มข้น หรือเติมน้ำตาลหรือสารทำให้หวานอื่น ๆ หรือไม่ก็ตาม ผลิตภัณฑ์ที่มีองค์ประกอบของนมธรรมชาติ จะเติมน้ำตาลหรือสารทำให้หวานอื่น ๆ หรือไม่ก็ตาม ที่ไม่ได้ระบุหรือรวมไว้ในที่อื่น	4,801.84	5,628.84	6,290.46	14.46
1101	แป้งข้าวสาลีหรือแป้งเมล็ดลิน	4,843.40	5,167.94	6,234.84	13.46
1601	ไส้กรอกและผลิตภัณฑ์ที่คล้ายกัน ทำด้วยเนื้อสัตว์ ส่วนอื่นของสัตว์ เลือดสัตว์ หรือแมลง รวมทั้งอาหารปรุงแต่งที่มีส่วนผสมของผลิตภัณฑ์เหล่านี้เป็นหลัก	5,443.58	6,001.85	6,135.90	6.17
2002	มะเขือเทศที่ปรุงแต่งหรือทำให้ไม่เสียหายโดยวิธีอื่นนอกจากใช้น้ำส้มสายชูหรือกรดอะซิติก	4,736.46	4,977.09	6,038.36	12.91
2403	ยาเส้นสำหรับสูบ จะมีของที่ใช้แทนยาสูบในอัตราส่วนเท่าใดหรือไม่ก็ตาม	10,254.79	11,655.03	5,900.60	(24.14)
1516	ไขมันและน้ำมันที่ได้จากสัตว์ พืช หรือจุลินทรีย์ และฟรักชันของของดังกล่าว ที่ผ่านกรรมวิธีไฮโดรจิเนชันเพียงบางส่วนหรือทั้งหมด ที่ผ่านกรรมวิธีอินเตอร์เอสเทอร์ฟิเคชัน รีเอสเทอร์ฟิเคชัน หรือกรรมวิธีโอเลดีนเซชัน จะทำให้บริสุทธิ์หรือไม่ก็ตาม แต่ต้องไม่จัดท่ามากไปกว่านี้	3,143.49	4,514.48	5,664.71	34.24
0701	มันฝรั่ง สดหรือแช่เย็น	4,767.09	4,812.63	5,652.49	8.89
2105	ไอศกรีมและน้ำแข็งอื่น ๆ ที่บริโภคได้ จะมีโกโก้หรือไม่ก็ตาม	4,496.51	5,277.10	5,268.23	8.24
1804	โกโก้บัตเตอร์ ไขมันและน้ำมันของโกโก้	5,711.48	5,749.64	5,197.98	(4.60)
0407	ไข่สัตว์ปีก ทั้งเปลือก สด ทำให้ไม่เสียหายหรือทำให้สุก	4,207.75	4,762.55	5,038.53	9.43
1107	มอลต์ จะคั่วหรือไม่ก็ตาม	3,767.68	4,350.70	5,013.93	15.36
0210	เนื้อและส่วนอื่นของสัตว์ที่บริโภคได้ ใสเกลือ แช่น้ำเกลือแห้ง หรือรมควัน รวมทั้งเนื้อหรือส่วนอื่นของสัตว์ที่ปนซึ่งบริโภคได้	4,092.03	4,578.61	4,915.86	9.60
0904	พริกในตระกูลไปเปอร์ รวมทั้งพริกในตระกูลแคปซิกัมหรือตระกูลพิเมนตา ที่แห้งหรืออบ หรือปน	3,838.59	4,739.11	4,838.95	12.28
0403	โยเกิร์ต บัตเตอร์มิลค์ นมและครีมชนิดเคอร์เนล เคเฟอร์ รวมทั้งนมและครีมที่หมักหรือทำให้เปรี้ยวอย่างอื่น จะทำให้เข้มข้น เติมน้ำตาลหรือสารทำให้หวานอื่น ๆ ปรุงกลั่นรส เติมผลไม้ ลูกนัต หรือโกโก้ หรือไม่ก็ตาม	4,783.06	5,015.57	4,789.48	0.07
0504	ไส้ ถุงกระเพาะ (แบลตเตอร์) และกระเพาะอาหารของสัตว์ (นอกจากของปลา) ทั้งอันหรือแบ่งเป็นชิ้น สด แช่เย็น แช่เย็นจนแข็ง ใสเกลือ แช่น้ำเกลือแห้ง หรือรมควัน	3,933.31	4,274.98	4,762.34	10.04
2201	น้ำ รวมถึงน้ำแร่ธรรมชาติหรือน้ำแร่เทียม และน้ำอัดลม ที่ไม่เติมน้ำตาลหรือสารทำให้หวานอื่น ๆ และไม่ปรุงกลั่นรส รวมทั้งน้ำแข็งและหิมะ	3,907.43	4,461.98	4,478.68	7.06
1007	ข้าวซอร์กัม	1,656.89	3,567.56	4,437.60	63.65
0807	แตง (รวมถึงแตงโม) และมะละกอ สด	4,094.81	4,286.26	4,427.76	3.99
0511	ผลิตภัณฑ์สัตว์ที่ได้ระบุหรือรวมไว้ในที่อื่น รวมทั้งสัตว์ในตอนต้นที่ 1 หรือ 3 ที่ไม่มีชีวิต และไม่เหมาะสำหรับมนุษย์บริโภค	3,195.33	3,765.18	4,332.41	16.44
0714	มันสำปะหลัง รากสามสิบ สาเลป เยรูซาเลมอาร์ติโชค มันเทศและรากและหัวที่คล้ายกัน ซึ่งมีปริมาณของสตาโรหรืออินูลินสูง สด แช่เย็น แช่เย็นจนแข็ง หรือแห้ง จะผ่านหรือทำเป็นเพลเลตหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งเนื้อในของต้นสาคุ	2,903.01	4,227.01	4,316.63	21.94
1202	ถั่วลิสง ที่ไม่ได้คั่วหรือทำให้สุกโดยวิธีอื่น จะเอาเปลือกออกหรือทำให้แตกหรือไม่ก็ตาม	4,163.27	4,421.21	4,238.86	0.90
1214	สวิต แมงโกลด์ รากพืชที่ใช้เป็นอาหารสัตว์ เฮย์ ลูเซอร์น (แอลฟาฟ่า) โคลเวอร์ เซนฟอน เคลทที่ใช้เป็นอาหารสัตว์ ลูพิน เวตซ์ และผลิตภัณฑ์ที่คล้ายกันที่ใช้เป็นอาหารสัตว์ จะทำเป็นเพลเลตหรือไม่ก็ตาม	3,217.24	3,429.02	4,090.94	12.76
1211	พรมณไม้และส่วนของพรมณไม้ (รวมถึงเมล็ดและผล) ชนิดที่ใช้ประโยชน์หลักในการทำเครื่องหอม ในทางเภสัชกรรม หรือสำหรับฆ่าแมลง ฆ่ารา หรือวัตถุประสงค์	3,483.69	3,811.53	4,074.35	8.15

HS Code	สินค้า	2020	2021	2022	CAGR
	ที่คล้ายกัน สด แช่เย็น แช่เย็นจนแข็ง หรือแห้ง จะตัด บด หรือทำเป็นผง หรือไม่ก็ตาม				
0704	กะหล่ำปลี กะหล่ำดอก กะหล่ำปม เคล และพืชที่คล้ายกัน ในตระกูลบราสสิกกาซึ่งบริโภคได้ สดหรือแช่เย็น	3,655.13	3,972.32	4,013.80	4.79
0101	ม้า ลา และล่อ มีชีวิต	3,269.71	3,702.25	3,859.31	8.64
1803	โกโก้พาสต์ จะเอาไขมันออกหรือไม่ก็ตาม	3,590.04	3,883.75	3,830.05	3.29
2104	ซูป ซุปข้น และของปรุงแต่งสำหรับทำซูปดังกล่าว อาหารปรุงแต่งที่มีส่วนผสมรวมเข้าเป็นเนื้อเดียวกัน	3,554.88	3,685.45	3,797.47	3.36
2007	แยม เยลลี่ผลไม้ แยมผิวส้ม ฟรุ้ตพิวเรหรือนัตพิวเร และผลไม้กวนหรือลูกนัตกวน ซึ่งเป็นของที่ได้โดยการทำให้สุก จะเติมน้ำตาลหรือสารทำให้หวานอื่น ๆ หรือไม่ก็ตาม	3,133.94	3,428.45	3,712.67	8.84
0105	สัตว์ปีกเลี้ยงมีชีวิต ได้แก่ ไก่ชนิดเกล็ดสโคมสติกส์ เป็ด ห่าน ไก่วง และไก่ต๊อก	3,056.88	3,378.80	3,592.17	8.40
0712	พืชผักแห้ง ทั้งต้นหรือทั้งหัว ตัด ผาน ทำให้แห้ง หรือเป็นผง แต่ต้องไม่จัดหามากไปกว่านี้	2,959.15	3,237.63	3,502.42	8.79
0103	สุกรมีชีวิต	4,057.56	3,608.86	3,497.51	(7.16)
0707	แตงร้านและแตงกวา สดหรือแช่เย็น	2,907.41	3,128.09	3,448.67	8.91
0705	ผักกาดหอม (เล็กตุกษาติวา) และชิโครี (ชนิดชิโครีเย็ม) สดหรือแช่เย็น	2,852.03	3,155.27	3,382.58	8.90
2102	ยีสต์ (ชนิดทวีตัวได้หรือทวีตัวไม่ได้) จุลินทรีย์เซลล์เดียวอื่น ๆ ที่ตายแล้ว (แต่ไม่รวมถึงวัคซิมตามประเภท 30.02) ผงฟูปรุงแต่ง	2,946.98	3,165.43	3,270.91	5.35
2302	รำ เศษหักหรือเศษอื่น ๆ ของธัญพืชและพืชผักตระกูลถั่ว ที่ได้จากการร่อน สี หรือโดยวิธีอื่น จะทำเป็นเฟลเลตหรือไม่ก็ตาม	2,097.87	2,851.44	3,267.72	24.81
1212	โลคัสทีน สาหร่ายทะเลและสาหร่ายอื่น ๆ ชูการ์บีตและอ้อย สด แช่เย็น แช่เย็นจนแข็ง หรือแห้ง จะบดหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งเมล็ดแข็งและเนื้อในของเมล็ดผลไม้และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ จากพืชผัก (รวมถึงรากชิโครีพันธุ์ชิโครีเย็มอินโทสชาติวม ที่ไม่ได้คั่ว) ชนิดที่ใช้ประโยชน์หลักสำหรับมนุษย์บริโภค และไม่ได้ระบุหรือรวมไว้ในที่อื่น	2,189.65	2,613.64	3,205.75	21.00
1504	ไขมันและน้ำมัน และพริกขี้หนูของของดังกล่าว ที่ได้จากปลาหรือสัตว์ทะเลจำพวกเลี้ยงลูกด้วยนม จะทำให้บริสุทธิ์หรือไม่ก็ตาม แต่ต้องไม่ดัดแปลงทางเคมี	2,359.99	2,499.78	3,199.80	16.44
1805	ผงโกโก้ ที่ไม่เติมน้ำตาลหรือสารทำให้หวานอื่น ๆ	2,515.06	2,990.38	3,196.65	12.74
0910	ชิง ฝั่วน้ำมัน ไขมัน ไขมัน ไขมัน และเครื่องเทศอื่น ๆ	3,590.55	3,703.60	3,074.84	(7.46)
1502	ไขมันของสัตว์จำพวกโคกระบือ แกะ หรือแพะ นอกจากไขมันตามประเภท 15.03	1,615.35	2,387.51	2,957.08	35.30
0813	ผลไม้แห้ง นอกจากผลไม้ตามประเภท 08.01 ถึง 08.06 รวมทั้งลูกนัตหรือผลไม้แห้งในตอนนี้ผสมกัน	2,291.69	2,564.59	2,932.19	13.11
0409	น้ำผึ้งธรรมชาติ	2,266.94	2,696.88	2,754.72	10.23
1104	เมล็ดธัญพืชที่จัดทำโดยวิธีอื่น ๆ (เช่น เอาเปลือกออก ทำให้แบน ทำให้เป็นเกล็ด ทำเป็นเม็ดกลม ผาน หรือบดแตก) เว้นแต่เมล็ดข้าวตามประเภท 10.06 นอกจากนี้ให้รวมถึงเฮิร์มของธัญพืช ทั้งอัน ทำให้แบน ทำให้เป็นเกล็ด หรือบด	1,959.99	2,336.91	2,752.06	18.50
0301	ปลามีชีวิต	1,811.01	2,123.42	2,640.23	20.74
2001	พืชผัก ผลไม้ ลูกนัต และส่วนอื่นที่บริโภคได้ของพืช ที่ปรุงแต่งหรือทำให้ไม่เสียหายโดยใช้ น้ำส้มสายชูหรือกรดอะซิติก	2,306.74	2,521.87	2,601.93	6.21
1109	กลูเทนจากข้าวสาลี จะแห้งหรือไม่ก็ตาม	1,521.22	1,876.55	2,186.62	19.89

HS Code	สินค้า	2020	2021	2022	CAGR
0706	แครอท เทอร์นิป หัวบีตที่ใช้ทำสลัด ซัลซิปาย เซลริแอค หัวผักกาดขาว และหัวของพืชที่คล้ายกันซึ่งบริโภคได้ สดหรือแช่เย็น	1,922.59	2,084.73	2,038.47	2.97
0601	หัว หน่อ แขนง เหง้า ตุ่มตา และแง่ง ที่ยังไม่งอก กิ่งอก หรือมีดอก รวมทั้งต้นและรากซีโครีนนอกจากรากตามประเภท 12.12	1,733.96	2,004.66	1,967.81	6.53
1520	กลีเซอรอล ดิบ รวมทั้งน้ำกลีเซอรอล และด่างกลีเซอรอล	611.57	1,203.10	1,893.18	75.94
2206	เครื่องดื่มอื่น ๆ ที่ได้จากการหมัก (เช่น ไชเดอร์ เพอร์รี่ มีด สาเก) รวมทั้งของผสมของเครื่องดื่มที่ได้จากการหมักและของผสมของเครื่องดื่มที่ได้จากการหมักผสมกับเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ ที่ไม่ได้ระบุหรือรวมไว้ในที่อื่น	1,724.59	1,944.15	1,891.94	4.74
0505	หนังและส่วนอื่นของสัตว์ปีก ที่มีขนแข็งหรือขนอ่อนติด ขนแข็งและส่วนของขนแข็ง (จะแต่งริมหรือไม่ก็ตาม) และขนอ่อน ที่ไม่ได้จัดทำมากไปกว่าทำความสะอาดฆ่าเชื้อโรค หรือทำให้ไหม้ให้เสีย รวมทั้งผงและเศษของขนแข็งหรือส่วนของขนแข็ง	1,203.68	1,593.40	1,785.37	21.79
0106	สัตว์มีชีวิตอื่น ๆ	1,226.49	1,671.62	1,724.75	18.59
1404	ผลิตภัณฑ์จากพืช ซึ่งไม่ได้ระบุหรือรวมไว้ในที่อื่น	1,222.01	1,540.42	1,721.82	18.70
1204	ลินสีด จะทำให้แตกหรือไม่ก็ตาม	941.09	1,327.26	1,632.39	31.70
0604	ใบไม้ กิ่งไม้ และส่วนอื่น ๆ ของพืช ที่ไม่มีดอกติด หน่อก มอส และไลเคน ที่เหมาะสำหรับจัดทำเป็นช่อดอกไม้หรือเพื่อการประดับ สด แห้ง ย้อมสี ปอก อบขี้ม หรือจัดทำโดยวิธีอื่น	1,232.74	1,581.01	1,583.08	13.32
1703	กากน้ำตาลที่เหลือจากการสกัดหรือการทำน้ำตาลให้บริสุทธิ์	1,194.29	1,257.23	1,568.95	14.62
1103	เมล็ดหัก แป้งหยาบ และเพลเลต ของธัญพืช	1,278.40	1,432.86	1,560.20	10.47
2003	เห็ดชนิดมีขุมและชนิดรพเพิล ที่ปรุงแต่งหรือทำให้ไหม้ให้เสียโดยวิธีอื่นนอกจากใช้น้ำส้มสายชูหรือกรดอะซิติก	951.89	1,049.42	1,522.83	26.48
0708	พืชผักตระกูลถั่ว เอาเปลือกออกหรือไม่ก็ตาม สดหรือแช่เย็น	1,614.29	1,718.02	1,517.12	(3.06)
0408	ไซส์ตรีปิกที่เอาเปลือกออกแล้วและแช่แข็ง สด แห้ง ทำให้สุกโดยการนึ่งหรือต้ม หล่อหรืออัดเป็นรูป แช่เย็นจนแข็ง หรือทำให้ไหม้ให้เสียโดยวิธีอื่น จะเติมน้ำตาลหรือสารทำให้หวานอื่น ๆ หรือไม่ก็ตาม	973.59	1,106.90	1,472.86	23.00
1102	แป้งธัญพืชอื่น ๆ นอกจากแป้งข้าวสาลีหรือแป้งเมสลิน	1,272.05	1,284.40	1,416.50	5.53
0410	แมลงและผลิตภัณฑ์อื่น ๆ จากสัตว์ที่บริโภคได้ ที่ไม่ได้ระบุหรือรวมไว้ในที่อื่น	946.09	1,027.48	1,310.82	17.71
0104	แกะและแพะ มีชีวิต	1,798.00	1,953.81	1,297.93	(15.04)
0909	เมล็ดยี่ห่วย เมล็ดป๊อปคอร์น เมล็ดเทียนข้าวเปลือก เมล็ดผักชี เมล็ดเทียนขาว หรือเมล็ดคาราเวย์ รวมทั้งจุนิเปอร์เบอร์รี่	1,201.46	1,332.24	1,263.88	2.56
1008	บักก๊วด ข้าวฟ่างนก และข้าววน รวมทั้งเมล็ดธัญพืชอื่น ๆ	1,178.13	1,170.95	1,243.07	2.72
2308	วัตถุที่ได้จากพืช เศษพืช กากและผลพลอยได้จากพืช จะทำเป็นเพลเลตหรือไม่ก็ตาม ชนิดที่ใช้ในการเลี้ยงสัตว์ ที่ไม่ได้ระบุหรือรวมไว้ในที่อื่น	978.88	1,047.92	1,225.35	11.88
1004	ข้าวโอ๊ต	1,040.26	1,067.49	1,191.56	7.03
1301	ครึ่ง รวมทั้งกัมธรรมชาติ เรซิน กัมเรซิน และออลิโอเรซิน (เช่น ชันหอม)	900.11	1,004.88	1,165.07	13.77
0908	ลูกจันทน์เทศ ดอกจันทน์เทศ และกระวาน	1,461.94	1,414.62	1,090.17	(13.65)
0906	อบเชยและดอกอบเชย	855.01	926.28	1,038.07	10.19
1105	แป้ง แป้งหยาบ ผง เกล็ด เม็ด และเพลเลต ที่ทำจากมันฝรั่ง	942.68	929.33	1,023.47	4.20
0308	สัตว์น้ำที่ไม่มีกระดูกสันหลังนอกจากสัตว์น้ำจำพวกครัสตาเซียและโมลลัสก์ มีชีวิต สด แช่เย็น แช่เย็นจนแข็ง แห้ง ใสเกล็ดหรือแช่น้ำเกลือ และสัตว์น้ำที่ไม่มีกระดูก	787.90	879.45	947.87	9.68

HS Code	สินค้า	2020	2021	2022	CAGR
	สันหลัง (นอกจากสัตว์น้ำจำพวกครัสตาเซียและโมลลัสก์) รมควัน จะทำให้สุกก่อน รมควันหรือในขณะที่รมควันหรือไม่ก็ตาม				
0905	วานิลลา	891.30	906.32	937.30	2.55
1208	แป้งและแป้งหยาบ ที่ทำจากเมล็ดพืชหรือผลไม้ที่มีน้ำมัน นอกจากนี้ทำจาก มัสตาร์ด	633.73	742.24	917.77	20.34
2209	น้ำส้มสายชูและของที่ใช้แทนน้ำส้มสายชูที่ได้จากการดองชนิดกึ่ง	820.42	891.49	881.01	3.63
1501	ไขมันหมู (รวมถึงน้ำมันหมู (ลาร์ด)) และไขมันสัตว์ปีกเลี้ยง นอกจากนี้ไขมันตาม ประเภท 02.09 หรือ 15.03	340.19	573.78	849.08	57.98
0209	มันหมูไม่มีเนื้อติดและมันสัตว์ปีก ยังไม่เจียวหรือสกัดโดยวิธีอื่น สด แช่เย็น แช่เย็น จนแข็ง ใสเกลือ แช่น้ำเกลือ แห้ง หรือรมควัน	765.06	959.60	847.38	5.24
2205	เวอรุ่มทและไวน์อื่น ๆ ที่ทำจากองุ่นสด ปรุงกลั่นรสด้วยพืชหรือสารหอม	674.20	886.08	823.67	10.53
1506	ไขมันและน้ำมันอื่น ๆ ที่ได้จากสัตว์ และพริกขี้หนูของของดังกล่าว จะทำให้ บริสุทธิ์หรือไม่ก็ตาม แต่ต้องไม่ดัดแปลงทางเคมี	773.27	735.52	819.16	2.92
1210	ดอกอ้อป สดหรือแห้ง จะบด ทำเป็นผง หรือทำเป็นเพลเลต หรือไม่ก็ตาม รวมทั้ง ผงยางดอกอ้อป (ลูปูลิน)	762.44	780.17	810.10	3.08
1508	น้ำมันถั่วลิสงและพริกขี้หนูของน้ำมันถั่วลิสง จะทำให้บริสุทธิ์หรือไม่ก็ตาม แต่ต้อง ไม่ดัดแปลงทางเคมี	648.43	835.63	759.78	8.25
1106	แป้ง แป้งหยาบ และผง ที่ทำจากพืชผักตระกูลถั่วที่แห้งตามประเภท 07.13 ทำ จากสาหร่ายหรือจากรากหรือหัวของพืชตามประเภท 07.14 หรือทำจากผลิตภัณฑ์ใน ตอนที่ 8	634.68	728.35	735.39	7.64
0208	เนื้อและส่วนอื่นที่บริโภคได้ของสัตว์อื่น ๆ สด แช่เย็น หรือแช่เย็นจนแข็ง	634.41	662.85	730.61	7.31
0711	พืชผักที่ทำไว้ไม่ให้เสียชั่วคราว ในสภาพที่ไม่เหมาะสมสำหรับบริโภคทันที	666.27	674.07	706.81	3.00
1522	ไฮเด็กกราส กากที่เหลือจากการนำสารไขมันหรือไขที่ได้จากสัตว์หรือพืชไปผ่าน กรรมวิธี	176.10	315.42	683.63	97.03
0907	กานพลู (ผล ดอก และก้านดอก)	394.76	441.17	635.96	26.92
1213	ฟางและแกลบของธัญพืช ที่ไม่ได้จัดทำ จะสับ บด อัด หรือทำเป็นเพลเลต หรือไม่ ก็ตาม	576.75	622.91	556.95	(1.73)
1510	น้ำมันอื่น ๆ ที่ได้จากมะกอกและพริกขี้หนูของน้ำมันดังกล่าว จะทำให้บริสุทธิ์ หรือไม่ก็ตาม แต่ต้องไม่ดัดแปลงทางเคมี รวมถึงน้ำมันหรือพริกขี้หนูของน้ำมัน ดังกล่าวผสมกับน้ำมันหรือพริกขี้หนูของน้ำมันตามประเภท 15.09	306.05	440.36	556.54	34.85
1002	ข้าวไรย์	427.84	519.78	533.56	11.67
2006	พืชผัก ผลไม้ ลูกนัต เปลือกผลไม้ และส่วนอื่นของพืช ที่ทำไว้ไม่ให้เสียโดยใช้น้ำตาล (แช่อิ่ม แช่เชื่อม หรือฉาบ)	382.37	415.22	500.44	14.40
0510	อำพันขี้ปลา คาสโตเรียม ฆะมดเซ็ด ฆะมดเซียง แมลงวันสเปน ดิสต์จะแห้งหรือไม่ ก็ตาม รวมทั้งต่อมและผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ของสัตว์ที่ใช้ในการทำผลิตภัณฑ์ทางเภสัช กรรม สด แช่เย็น แช่เย็นจนแข็ง หรือทำไว้ไม่ให้เสียชั่วคราวโดยวิธีอื่น	369.28	397.87	435.57	8.61
0506	กระดุกและแก่นเขาสัตว์ ที่ยังไม่ได้จัดทำ เขาไขมันออก จัดทำอย่างง่าย ๆ (แต่ไม่ได้ ดัดเป็นรูปทรง) ผ่านกรรมวิธีโดยใช้กรดหรือเอาเยลาตินออก รวมทั้งผงและเศษของ ผลิตภัณฑ์เหล่านี้	245.20	306.94	382.47	24.89
0205	เนื้อม้า เนื้อลา หรือเนื้อล่อ สด แช่เย็น หรือแช่เย็นจนแข็ง	360.68	343.35	380.17	2.67
1401	วัตถุดิบพืชชนิดที่ใช้ประโยชน์หลักสำหรับถักสาน(เช่น ไม้ไผ่ หวาย อ้อ กก รัฟเฟีย ฟางของธัญพืชที่ทำให้สะอาด ฟอก หรือย้อมสี และเปลือกต้นไทม์)	293.71	328.32	370.91	12.38
1521	ไขที่ได้จากพืช (นอกจากไตรกลีเซอไรด์) ชีผึ้ง ไขที่ได้จากแมลงอื่น ๆ และไข ปลาวาฬ จะทำให้บริสุทธิ์หรือแต่งสีหรือไม่ก็ตาม	322.96	367.72	370.45	7.10

HS Code	สินค้า	2020	2021	2022	CAGR
1505	ไขมันสัตว์และสารจำพวกไขมันที่ได้จากไขมันสัตว์ (รวมถึงลาโนลิน)	173.60	225.69	263.03	23.09
1903	ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังและของที่ใช้แทนผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังทำจากสตาร์ช ในลักษณะเป็นเกล็ด เป็นเม็ด หรือลักษณะที่คล้ายกัน	178.49	219.91	249.05	18.13
0507	เขี้ยววา กระดูกสัตว์จำพวกเต่า เกล็ดและเกล็ดปลา เขากบ เขี้ยว กีบ เล็บ กรงเล็บ และจะงอยปาก ที่ยังไม่ได้จัดทำหรือจัดทำอย่างง่าย ๆ แต่ไม่ได้ตัดเป็นรูปทรง รวมทั้งผงและเศษของผลิตภัณฑ์เหล่านี้	145.71	208.89	220.88	23.12
0903	ชามาเต้	228.62	209.37	215.44	(2.93)
1603	สิ่งสกัดและน้ำคั้น ที่ได้จากเนื้อสัตว์ ปลา สัตว์น้ำจำพวกครัสตาเซีย โมลลัสก์ หรือจากสัตว์น้ำที่ไม่มีกระดูกสันหลังอื่น ๆ	230.67	216.23	214.54	(3.56)
0812	ผลไม้และลูกนัตที่ทำไว้มิให้เสียชั่วคราว ในสภาพที่ไม่เหมาะสมสำหรับบริโภคทันที	165.30	175.09	167.64	0.71
0508	หินปะการังและสิ่งที่ยังไม่ได้จัดทำหรือจัดทำอย่างง่าย ๆ แต่ต้องไม่จัดทำมากไปกว่านี้ เปลือกของสัตว์น้ำจำพวกโมลลัสก์ ครัสตาเซีย หรือเอคโคไคโนเดิร์มและลิ้นทะเล ที่ยังไม่ได้จัดทำหรือจัดทำอย่างง่าย ๆ แต่ไม่ได้ตัดเป็นรูปทรง รวมทั้งผงและเศษของสิ่งดังกล่าว	125.67	146.60	155.61	11.27
2305	กากน้ำมัน (ออยล์เค้ก) และกากแข็งอื่น ๆ ที่ได้จากการสกัดน้ำมันถั่วลิสง จะบดหรือทำเป็นเฟลเลตหรือไม่ก็ตาม	56.20	58.46	119.81	46.00
1203	เนื้อมะพร้าวแห้ง (โคปรา)	79.97	110.32	115.70	20.28
1503	ไขมัน (สเตียริน) และไขมันเหลว (ออยล์) ของน้ำมันหมู (ลาร์ด) และของไขมันสัตว์อื่น ๆ น้ำมันไขมันสัตว์ (แวลโลออยล์) ที่ไม่ทำให้กระจายตัว (อิมัลซิไฟด์) หรือไม่ผสมหรือจัดทำโดยวิธีอื่น	29.21	33.70	93.09	78.52
0814	เปลือกผลไม้จำพวกส้มหรือเปลือกแดง (รวมถึงแดงโม) สด แข็งเย็นจนแข็ง แห้งหรือทำไว้มิให้เสียชั่วคราวโดยแช่น้ำเกลือ แช่น้ำกำมะถัน หรือน้ำยาอื่น ๆ	66.58	78.17	82.86	11.56
0502	ขนหมู ขนแบดเจอร์ และขนสัตว์อื่น ๆ ที่ใช้ทำแปรง รวมทั้งเศษของขนดังกล่าว	66.66	80.49	67.15	0.37
0501	ผมคน ที่ยังไม่ได้จัดทำ จะล้างหรือแปรงแล้วหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งเศษผมคน	145.18	88.47	56.95	(37.37)
0309	ปลา สัตว์น้ำจำพวกครัสตาเซีย สัตว์น้ำจำพวกโมลลัสก์ และสัตว์น้ำที่ไม่มีกระดูกสันหลังอื่น ๆ ที่ป่นและที่ทำเป็นเฟลเลตเหมาะสำหรับมนุษย์บริโภค	-	0.00	46.84	#DIV/0!
1802	เปลือกนอก เปลือกใน เยื่อ และส่วนอื่นที่ไม่ได้ของเมล็ดโกโก้	23.08	27.05	31.53	16.87
2307	ตะกอนที่ได้จากการหมักและบ่มไวน์ รวมทั้งอาร์กอล	8.20	11.28	9.15	5.62

ที่มา: International Trade Centre ประมวลผลโดย สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า (2566) ณ วันที่ 24 ตุลาคม 2566